

1. Úvod

Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za rok 2020 (ďalej len „správa“) je spracovaná v súlade s upraveným termínom úlohy B.3 uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 v bode B.1 uznesenia vlády SR č. 645 z 9. septembra 2009 a § 6 ods. 1 písm. l) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z. z.“).

Obsahom správy je hodnotenie stavu ochrany práce v SR za rok 2020 a hodnotenie činnosti orgánov inšpekcie práce. Správa špecifikuje najzávažnejšie zistenia a poznatky orgánov inšpekcie práce z oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej „BOZP“), z oblasti pracovnoprávných vzťahov (ďalej len „PPV“) vrátane mzdových predpisov, z kontroly nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, z oblasti sociálnej legislatívy v doprave (ďalej len „SLvD“), a tiež z dohľadu podľa osobitných predpisov, získané pri výkonoch inšpekcie práce a pri trhovom dohľade (ďalej len „TD“) nad určenými výrobkami v subjektoch kontrolovaných v roku 2020. Správa obsahuje aj informácie o pracovných úrazoch a iných poškodeniach zdravia súvisiaca s prácou. Vplyv na činnosť orgánov inšpekcie práce mala v roku 2020 mimoriadna situácia súvisiacou s pandémiou COVID-19.

Zdrojom informácií uvedených v správe je aj informačný systém ochrany práce (ďalej len „ISOP“). Výstupy z ISOP za rok 2020 boli získané výberom ku dňu 15. 1. 2021 a údaje o pracovných úrazoch ku dňu 05. 02. 2021.

V prílohách sú uvedené poznatky dozorných orgánov pôsobiacich v oblasti BOZP - orgánov verejného zdravotníctva Ministerstva zdravotníctva SR, štátnej banskej správy, dozorného orgánu Ministerstva obrany SR, Ministerstva vnútra SR, Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „ZVaJS“) a Finančného riaditeľstva SR.

Ústavné právo zamestnanca na uspokojujúce pracovné podmienky vrátane práva na zaistenie BOZP je upravené najmä v zákone č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“) a v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“).

2. Orgány inšpekcie práce

Štátnu správu v oblasti inšpekcie práce vykonávajú v súlade s ustanovením § 3 zákona č. 125/2006 Z. z. orgány štátnej správy, ktorými sú Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“), Národný inšpektorát práce (ďalej len „NIP“) a inšpektoráty práce.

NIP je orgánom štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, ktorý riadi a kontroluje inšpektoráty práce a zjednocuje a racionalizuje pracovné metódy inšpektorov práce a spolupracuje s príslušnými orgánmi Európskej únie (ďalej len „EÚ“). Inšpektoráty práce sú orgány štátnej správy s územnou pôsobnosťou v rámci kraja, vykonávajúce inšpekciu práce a TD nad určenými výrobkami uvedenými do prevádzky. Dozor nad dodržiavaním právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP na pracoviskách jadrového zariadenia vykonáva Inšpektorát práce Nitra na celom území SR.

Rozsah inšpekcie práce je uvedený v § 2 ods. 1 zákona č. 125/2006 Z. z. Vecná pôsobnosť inšpekcie práce vyplýva aj zo zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov, zo zákona č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (chemický zákon). TD nad určenými výrobkami uvádzanými do prevádzky vykonávajú inšpektoráty práce najmä v zmysle zákona č. 56/2018 Z. z. o posudzovaní zhody výrobku, sprístupňovaní určeného výrobku na trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Orgánom inšpekcie práce vyplývajú kompetencie aj zo zákona č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Orgánom inšpekcie práce vyplýva kompetencia aj zo zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých predpisov (ďalej len „zákon č. 650/2004 Z. z.“).

NIP a inšpektoráty práce sú kompetentné konať aj na základe zákona č. 351/2015 Z. z. o cezhraničnej spolupráci pri vysielaní zamestnancov na výkon prác pri poskytovaní služieb.

Inšpektoráty práce vykonávajú kontrolu nad dodržiavaním SLvD podľa zákona č. 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 462/2007 Z. z.“). NIP zároveň plní ohlasovaciu povinnosť SR o výsledkoch týchto kontrol voči orgánom EÚ a jednotlivým členským štátom.

3. Ciele, úlohy a priority orgánov inšpekcie práce v roku 2020

Hlavným cieľom pôsobenia orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, tak ako to vyplýva z kompetenčného zákona inšpekcie práce, zo zákona č. 125/2006 Z. z. a ďalších právnych predpisov a úloh vyplývajúcich z uznesení vlády SR, bolo najmä:

- ochrana zamestnancov v zmysle cieľov a priorít Stratégie BOZP v SR na roky 2016 až 2020,
- vykonávanie preventívnej činnosti za účelom:
 - znižovania počtu pracovných úrazov (ďalej len „PÚ“), najmä smrteľných pracovných úrazov (ďalej len „SPÚ“), PÚ s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej len „ŤUZ“) a zníženie počtu priznaných chorôb z povolania (ďalej len „CHzP“),
 - zabezpečenia vhodných pracovných podmienok a dôsledného dodržiavania povinností vyplývajúcich z PPV zamestnávateľmi,
 - poskytovania bezplatného poradenstva a osvetu v oblasti inšpekcie práce,
 - zvyšovania právneho povedomia zamestnávateľov a zamestnancov,
- vykonávanie inšpekcie práce vrátane bezplatného poradenstva a osvetu v odvetviach s vyšším rizikom poškodenia zdravia pri práci a s vyšším počtom PÚ,
- kontrola nelegálneho zamestnávania a nelegálnej práce s cieľom odhalenia nelegálne zamestnaných osôb,
- vyžadovanie dodržiavania právnych predpisov a záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv pre účely vytvorenia a udržiavania spravodlivých a uspokojujúcich pracovných podmienok a vyvodzovanie právnej zodpovednosti za ich porušovanie ukladaním sankčných opatrení,
- vytvorenie podmienok na znižovanie počtu PÚ, najmä SPÚ, PÚ s ŤUZ a zníženie počtu priznaných CHzP,
- zabezpečenie vhodných pracovných podmienok a dôsledné dodržiavanie povinností vyplývajúcich z PPV.

Na základe hodnotenia poznatkov inšpekcie práce NIP v predchádzajúcom období vypracoval „Plán hlavných úloh Národného inšpektorátu práce na rok 2020“, ktorým boli

určené celoslovenské úlohy inšpekcie práce. Počas roka boli realizované aj mimoriadne úlohy, ktorých zameranie zodpovedalo stanoveným prioritám inšpekcie práce v príslušnom kalendárnom roku.

Vzhľadom na mimoriadnu situáciu súvisiacu s preventívnymi opatreniami proti ochoreniu COVID-19 na Slovensku inšpekcia práce podľa niektorých úloh nemohla byť vykonaná v takom rozsahu, ako boli naplánovaná.

Celoslovenské previerky v roku 2020 boli zamerané na:

- kontrolu dodržiavania povinnosti subjektov oprávnených na výchovu a vzdelávanie (ďalej len „VaVZ“) v oblasti ochrany práce,
- dodržiavanie povinnosti subjektov oprávnených na výkon bezpečnostnotechnickej služby (ďalej len „BTS“),
- dodržiavanie BOZP v stavebníctve,
- prevenciu závažných priemyselných havárií vrátane posudzovania bezpečnostných správ;
- SLvD u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách (v zmysle zákona č. 462/2007 Z. z.),
- bezpečnosť vyhradených technických zariadení (ďalej len „VTZ“),
- pravidlá BOZP v subjektoch, v ktorých sa v rokoch 2018 a 2019 stal registrovaný PÚ (ďalej len „RPÚ“),
- inšpekciu práce v jadrovej energetike (len inšpektorát práce Nitra),
- prevenciu a šírenie osvedčenia v oblasti BOZP u zamestnávateľov,
- odmeňovanie zamestnancov v pracovnom pomere a v PPV na základe dohôd,
- dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania vykonávaná oddeleniami BOZP I., II. a PPV,
- dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania vo všetkých sektoroch podnikania (oddelenie kontroly nelegálneho zamestnávania - OKNZ),
- kontrolu zameranú na pracovné podmienky zamestnancov vo veku nad 50 rokov,
- spoločné dozorné aktivity orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva za rok 2020.

Mimoriadne celoslovenské previerky boli zamerané na dodržiavanie pracovnoprávných predpisov u prevádzkovateľov ambulancií záchrannej zdravotnej služby.

Priority inšpekcie práce v roku 2020 boli nasledovné:

- trvalé uplatňovanie legislatívy vo vecnej pôsobnosti orgánov inšpekcie práce,
- vyšetrovanie príčin závažných PÚ (ďalej len „ZPÚ“),
- kontrola dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- prešetrovanie podnetov v oblasti ochrany práce,
- kontrola a hodnotenie účinnosti prijatých opatrení na základe nariadení inšpektorátov práce,
- kontrola dodržiavania SLvD,
- výkon TD nad určenými výrobkami uvádzanými do prevádzky,
- zvyšovanie odbornosti inšpektorov práce v rámci ich špecializačného vzdelávania.

Pri vzdelávaní inšpektorov práce a uchádzačov o vymenovanie za inšpektora práce bola z dôvodu pandémie COVID-19 prezenčná forma vzdelávania nahradená dištančnou formou vzdelávania.

4. Prehľad kontrolovaných subjektov

Inšpektoráty práce vykonali v roku 2020 inšpekciu práce spolu v 18 155 subjektoch. Ďalšie údaje týkajúce sa kontrolovaných subjektov podľa ich právnej formy a počtu zamestnancov sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 1.

V členení podľa právnej formy bolo najviac kontrol vykonaných v spoločnostiach s ručením obmedzeným (8 883, tzn. 48,9 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov) a u podnikateľov - fyzických osôb (5 040 tzn. 27,8 %), následne u zahraničných osôb (1 503, tzn. 8,3 %).

Z hľadiska rozdelenia subjektov podľa počtu zamestnancov bolo najviac výkonov inšpekcie práce uskutočnených v subjektoch s počtom zamestnancov od 1 do 9 (7 724, tzn. 42,5 % z celkového počtu skontrolovaných subjektov). Inšpekcia práce bola vykonaná aj u fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi, ale nie sú zamestnávateľmi (5 923, tzn. 32,6 %) v malých podnikoch s počtom zamestnancov od 10 do 49 (2 649, tzn. 14,6 %). Bolo skontrolovaných 549 subjektov s počtom zamestnancov vyšším ako 250.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2020 bolo zistených 40 225 nedostatkov, čo predstavuje oproti roku 2019 pokles o 17,7 %. Podrobnejšie údaje o počtoch zistených nedostatkov v jednotlivých oblastiach výkonu inšpekcie práce sú uvedené v prílohe A, tabuľke č. 3 a v tabuľke č. 4.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti BOZP

V oblasti BOZP (položky s kódmi 0100 až 1000 a položka s kódom 1300 v tabuľke č. 3) bolo v roku 2020 zistených 29 529 nedostatkov, o 18,7 % menej ako v minulom roku.

Najvyšší počet nedostatkov v počte 9 649 bol zistený v súvislosti s prevádzkou a technickým stavom VTZ, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 9,1 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v súvislosti s prevádzkovými budovami a objektmi v počte 8 682, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 16,1 %. V rámci dodržiavania ustanovených pracovných podmienok bolo zistených 3 659 nedostatkov, čo predstavuje výraznejší pokles oproti roku 2019 o 35,5 %. V oblasti riadenia BOZP bolo zistených 3 528 nedostatkov, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 21,4 %. V rámci nedostatkov vzťahujúcich sa na stroje a zariadenia bolo celkovo zistených 894 nedostatkov, čo predstavuje výraznejší pokles oproti roku 2019 o 20,1 %. Pri kontrole výkonu odborných činností, organizácie práce a pracovného prostredia bolo celkovo zistených 1 528 nedostatkov, čo sumárne predstavuje pokles oproti roku 2019 o 1,0 %. V rámci nedostatkov vzťahujúcich sa na osobné ochranné pracovné prostriedky (ďalej OOPP) bolo zistených 653 nedostatkov, čo predstavuje výrazný pokles oproti roku 2019 o 45,0 %.

Špecifikácia nedostatkov podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností

V členení podľa SK NACE bolo zistených najviac nedostatkov v odvetví priemyselnej výroby v počte 8 902, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 17,8 %. Druhý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví veľkoobchodu a maloobchodu a opráv motorových vozidiel v počte 6 354, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 19,9 %. Tretí najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví dopravy a skladovania v počte 4 631, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 31,7 %. Štvrtý najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví stavebníctva v počte 3 444, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 14,5 %. Piaty najvyšší počet nedostatkov bol zistený v odvetví verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie v počte 2 813, čo predstavuje pokles oproti roku 2019 o 4,9 %.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti VTZ

Pri výkone inšpekcie práce v oblasti BOZP sa zistilo najviac nedostatkov v súvislosti s prevádzkou VTZ. Nedostatky sa týkali hlavne nesplnenia povinností prevádzkovateľov VTZ – elektrických, tlakových, plynových a zdvíhacích, overovať bezpečnosť uvedených zariadení úradnými skúškami a odbornými prehliadkami a odbornými skúškami v predpísaných lehotách, ako aj neodstraňovania nedostatkov zistených kontrolnou činnosťou. Pretrvávajúcim problémom je aj evidencia VTZ – nedostatočné vedenie konštrukčnej a sprievodnej dokumentácie, nevykonávanie aktualizácie prevádzkových poriadkov a nevedenie prevádzkových denníkov.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti prevádzkových budov a objektov

V oblasti prevádzkových budov a objektov sa najviac nedostatkov vyskytovalo v objektoch, do ktorých ich vlastníci a prevádzkovatelia neinvestovali finančné prostriedky na rekonštrukciu, opravy a údržbu. Medzi najčastejšie porušenia patrili chýbajúce alebo nedostatočné bezpečnostné označenie, nedostatky v zaistení bezpečnosti dopravných a peších komunikácií, ako aj samotného stavu objektov výrobného a nevýrobného charakteru. Najviac nedostatkov bolo zistených v priestoroch poľnohospodárskych subjektov, v priestoroch škôl a školských zariadení, v subjektoch zameraných na priemyselnú výrobu, stavebníctvo a v skladovacích objektoch.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti riadenia BOZP

V oblasti riadenia BOZP absentuje zvýšená pozornosť zamestnávateľov voči jednotlivým prvkom systému riadenia BOZP, ktoré vyplývajú z právnych a ostatných predpisov v oblasti BOZP, čo sa prejavovalo najmä v malých podnikoch a u živnostníkov. Často dochádza najmä k vypracovaniu legislatívou stanovenej dokumentácie prostredníctvom BTS pre zamestnávateľa, pričom tieto dokumenty sú mnohokrát formálne a nepracuje sa s nimi ďalej ako s uceleným systémom, čím dochádza k nefunkčnému systému riadenia BOZP, čo môže viesť k zvýšenému ohrozeniu života a zdravia zamestnancov.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti strojov a zariadení

V oblasti strojov a zariadení bolo zistené, že zamestnávatelia prevádzkovali mnohé zariadenia s chýbajúcimi alebo nedostatočnými ochrannými zariadeniami, napr. krytmi, pričom tento nedostatok v spojení s nedostatočným oboznámením obsluhy najčastejšie vedie k vzniku PÚ. K častým nedostatkom patrí aj nevykonávanie overenia bezpečnosti a technického stavu strojov, zariadení, ručného náradia a spotrebičov.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti odborných činností

V oblasti odborných činností boli zistené nedostatky najmä pri vykonávaní odborných prehliadok a odborných skúšok, opráv a obsluhy VTZ, ako aj pri obsluhu pracovných prostriedkov, ktoré nie sú VTZ. Tiež boli zistené nedostatky aj pri vykonávaní úloh BTS dodávateľským spôsobom a pri realizovaní výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti organizácie práce

V oblasti organizácie práce boli zistené nedostatky týkajúce sa neposúdenia zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na vykonávanú prácu, nezaraďovanie zamestnancov na výkon práce so zreteľom na ich kvalifikačné predpoklady a odbornú spôsobilosť.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti pracovného prostredia

V oblasti pracovného prostredia zamestnávatelia najčastejšie nezabezpečovali optimálne pracovné podmienky pre svojich zamestnancov najmä so zreteľom

na mikroklimatické podmienky pracovísk, chemické faktory a fyzickú záťaž. Väčšina problematiky pracovného prostredia bola riešená v spolupráci s regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva prostredníctvom spoločných previerok.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti OOPP

Medzi najčastejšie porušenia patria nevypracovanie resp. nedostatočné vypracovanie zoznamov poskytovaných OOPP, kde dochádza k nešpecifikovaniu konkrétnych typov OOPP, ktoré je zamestnávateľ povinný poskytnúť zamestnancom vzhľadom na vykonávané pracovné činnosti. Zároveň nedochádza zo strany zamestnávateľov k určovaniu doby použiteľnosti pridelených OOPP, čo môže viesť k neúčinnosti poskytnutého OOPP (často pri používaní nebezpečných chemických látok a nebezpečných chemických zmesí nedodržaním pokynov uvedených v karte bezpečnostných údajov).

Špecifikácia nedostatkov zistených pri kolaudáciách

V oblasti kolaudácií sa nedostatky zisťujú v oblasti samotných objektov stavieb ako aj inštalovaných rozvodov médií a inštalovaných zariadení. Mnohé zo zistených nedostatkov by nebolo možné v neskoršej prevádzke odstrániť, alebo ich odstránenie by bolo veľmi sťažené a finančne nákladné (premiestnenie rozvodov, rozmiestnenie nehnuteľnej technológie, nedostatky v usporiadaní priestoru). Najčastejšie sú zisťované nedostatky týkajúce sa stavu komunikácií, chýbajúcich zábradlí a madiel, nedokončených stavieb, chýbajúcich alebo nedostatočných bezpečnostných značení, ako aj chýbajúcich overení bezpečnosti inštalovaných rozvodov a zariadení.

Špecifikácia nedostatkov zistených pri TD

V oblasti TD bolo zistených 936 nedostatkov, čo oproti roku 2019 predstavovalo pokles o 28,2 %. Najčastejšie vyskytujúcimi sa nedostatkami v tejto oblasti boli:

- nedostatky súvisiace s ES a EU vyhlásením o zhode,
- nedostatky súvisiace s označením zariadenia údajmi o výrobcovi a výrobku a označením CE,
- nedostatky súvisiace s postupom posúdenia zhody,
- nedostatky súvisiace s nedostatočným technickým stavom zariadení.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti PPV a nelegálneho zamestnávania

Vykonanými inšpekciami práce bolo v roku 2020 zistených celkovo 10 683 nedostatkov spočívajúcich v porušení pracovnoprávných predpisov, právnych predpisov, ktoré upravujú štátnozamestnanecké vzťahy a právnych predpisov, ktoré upravujú zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Zistený počet nedostatkov znamená v porovnaní s rokom 2019 pokles o 14,5 % (príloha A, tabuľka č. 3).

V roku 2020 bolo zistených 10 nedostatkov spočívajúcich v porušení záväzkov, ktoré vyplývajú z kolektívnych zmlúv, čo znamená pokles o 54,6 % oproti roku 2019 (príloha A, tabuľka č. 3).

Najčastejšie zisťovanými nedostatkami v oblasti PPV v roku 2020 boli:

- ustanovenie § 43 a § 44 Zákonníka práce – (náležitosti pracovnej zmluvy) v celkovom počte 2 139 porušení,
- ustanovenie § 120 Zákonníka práce (minimálne mzdové nároky) v celkovom počte 658 porušení,
- ustanovenie § 99 Zákonníka práce (evidencia pracovného času) v celkovom počte 597 porušení,

- ustanovenie § 223 a nasledovných ustanovení Zákonníka práce (dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru) v celkovom počte 537 porušení,
- ustanovenie § 130 Zákonníka práce (výplata mzdy) v celkovom počte 535 porušení,
- ustanovenie § 129 Zákonníka práce (splatnosť mzdy) v celkovom počte 341 porušení,
- ustanovenie § 152 Zákonníka práce (stravovanie zamestnancov) v celkovom počte 311 porušení,
- ustanovenie § 75 Zákonníka práce (pracovný posudok a potvrdenie o zamestnaní) v celkovom počte 252 porušení.

Inšpektoráty práce v roku 2020 celkovo skontrolovali v oblasti nelegálneho zamestnávania 11 695 subjektov (právnických osôb a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi). Zároveň bolo skontrolovaných 27 670 fyzických osôb vykonávajúcich prácu na pracoviskách kontrolovaných subjektov za účelom preverenia dodržiavania zákazu nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania. Výkonmi inšpekcie práce bolo odhalených 531 subjektov – zamestnávateľov, ktorí porušili zákaz nelegálneho zamestnávania tým, že nelegálne zamestnávali 1 566 fyzických osôb.

V roku 2020 bolo v kontrolovaných subjektoch realizovaných 12 946 výkonov inšpekcie práce zameraných na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania. Z počtu skontrolovaných subjektov (11 695) bolo zistené nelegálne zamestnávanie v 531 subjektoch, čo predstavuje 4,5 % zo všetkých skontrolovaných subjektov. Uvedený percentuálny podiel nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov je vyšší ako v roku 2019, kedy bolo odhalených 3,9 % nelegálne zamestnávajúcich zamestnávateľov z počtu skontrolovaných subjektov.

Z počtu skontrolovaných osôb v roku 2020 (27 670) bolo zistené nelegálne zamestnávanie u 1 566 osôb, čo predstavuje 5,7 % zo všetkých kontrolovaných osôb. Uvedený počet percentuálny podiel nelegálne zamestnávajúcich osôb predstavuje nárast oproti roku 2019, kedy zo skontrolovaných 46 034 fyzických osôb bolo zistené nelegálne zamestnávanie 1 617 fyzických osôb, čo predstavuje 3,5 % zo všetkých kontrolovaných osôb.

Z uvedeného počtu fyzických osôb 620 vykonávalo pre zamestnávateľa závislú prácu bez založeného (písomne uzatvoreného) PPV.

V 447 prípadoch bolo porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania spôsobené nesplnením prihlasovacej povinnosti zamestnávateľa voči Sociálnej poisťovni za súčasnej existencie založeného PPV v zmysle novely zákona č. 82/2005 Z. z. účinnej od 1. januára 2018.

Zamestnávanie štátneho príslušníka tretej krajiny, u ktorého neboli splnené podmienky na jeho zamestnávanie podľa osobitného predpisu, tzn. nemal vydané povolenie na prechodný pobyt na účely zamestnania alebo povolenie na zamestnanie, bolo zistené v 464 prípadoch.

V roku 2020 bolo zistené aj nelegálne zamestnávanie 35 štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa zdržiavali na území SR v rozpore s ustanoveniami zákona o pobyte cudzincov alebo zákona o azyle a ktorí vykonávali závislú prácu.

Špecifikácia nedostatkov v oblasti SLvD

V roku 2020 bolo inšpektormi práce skontrolovaných spolu na pracoviskách dopravných podnikov a na pozemných komunikáciách 6 539 vodičov. V počte skontrolovaných dní vodičov (záznamové listy a počty dní stiahnutých z digitálnych záznamových zariadení a z kariet vodičov) to predstavuje 249 805 dní, čo je 99,13 % z celkového plánovaného počtu skontrolovaných dní vodičov pre rok 2020 (252 000 pracovných dní vodičov).

Na pracoviskách dopravných podnikov bolo inšpektormi práce v roku 2020 skontrolovaných 2 748 vodičov. Skontrolovaných bolo 177 421 pracovných dní vodičov, čo je 71,02 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2020. V zmysle § 29 ods. 2 písm. c) zákona č. 462/2007 Z. z. je minimálny podiel skontrolovaných dní v dopravných podnikoch 50 %.

Na pozemných komunikáciách bolo inšpektormi práce v roku 2020 skontrolovaných spolu 3 791 vodičov. Skontrolovaných bolo 72 384 pracovných dní vodičov čo je 28,98 % z celkového počtu skontrolovaných dní vodičov v roku 2020. Predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní na pozemných komunikáciách v zmysle § 29 ods. 2 písm. b) zákona č. 462/2007 Z. z. je 30 %. V roku 2020 nebol splnený predpísaný minimálny počet skontrolovaných dní na pozemných komunikáciách, pretože z dôvodu dodržiavania prijatých opatrení v oblasti inšpekcie práce v súvislosti s rizikom nákazy COVID-19 boli pozastavené kontroly sociálnej legislatívy v cestnej doprave na pozemných komunikáciách v období od 13. 03. 2020 od 30. 06. 2020 a od 26. 10. 2020 do 31. 12. 2020.

V roku 2020 bolo zistených 7 690 nedostatkov, kým v roku 2019 bolo zistených 11 699 nedostatkov a v roku 2018 to bolo 11 946 nedostatkov. V roku 2020 počet nedostatkov síce klesol v porovnaní s inými rokmi, ale stúpol počet skontrolovaných pracovných dní vodičov, ktoré pripadajú na jeden zistený nedostatok. Kontrolami vykonanými v rámci úlohy č. 20 105 bolo zistených celkom 7 690 nedostatkov, pričom bolo skontrolovaných 249 805 pracovných dní vodičov, čo predstavuje jeden nedostatok na 32,48 skontrolovaných pracovných dní. V rámci úlohy s tým istým zameraním v roku 2019 bol zistený jeden nedostatok na 24,7 skontrolovaných pracovných dní vodičov, v roku 2018 bol zistený jeden nedostatok na 24,9 skontrolovaných pracovných dní vodičov.

Organizácia práce vodičov zo strany dopravných podnikov sa zhoršila, o čom svedčí zvýšený počet zistených prípadov, keď dopravné podniky neorganizovali v kontrolovanom období prácu kontrolovaných vodičov tak, aby vodiči boli schopní dodržiavať pracovný čas, čas jazdy, prestávok v práci, časy denného odpočinku a tiež nevykonávali kontroly s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pracovného času, časov jednotlivých jazd, prestávok v práci a následného denného a týždenného odpočinku. Kontrolovaní vodiči často vykonávali prepravy tovarov, ktoré boli plánované spôsobom, ktorý neumožňoval dodržiavať jednotlivé články európskych nariadení. Vodiči následne s cieľom zosúladiť svoje činnosti s európskymi nariadeniami, používali karty vodičov, na ktoré nemali oprávnenie alebo jazdili bez vlozenej karty vodiča. Tieto skutočnosti dopravné podniky trpeli a vedeli o nich, alebo nevykonávali kontroly svojich vodičov s cieľom zabezpečiť dodržiavanie pracovného času, časov jednotlivých jazd, prestávok v práci a následného denného a týždenného odpočinku.

Najčastejšími nedostatkom vodičov za rok 2020 zistených počas kontrol na pozemných komunikáciách a na pracoviskách boli nedostatky, ako:

- vodiči prekračovali časy vedenia v trvaní 4,5 hod., po uplynutí ktorého mala nasledovať prestávka + nedodržiavali prestávky pri dennom vedení vozidla v minimálnom trvaní 45 minút (2 635),
- vodiči nedodržiavali denné minimum času odpočinku (2 344),
- vodiči prekračovali denné časy vedenia vozidla (1 172),
- vodiči nedodržiavali týždenné minimum času odpočinku (382).

Najzávažnejšie zistené nedostatky:

- neoprávnená manipulácia s tachografmi za účelom vyradenia tachografu z činnosti,
- používanie karty vodičov, na ktoré nemali vodiči oprávnenie alebo jazda bez vlozenej karty vodiča,

- dopravné podniky neorganizovali v kontrolovanom období prácu kontrolovaných vodičov tak, aby vodiči boli schopní dodržiavať pracovný čas, čas jazdy, prestávok v práci, časy denného odpočinku,
- zamestnávateľa nezabezpečovali pravidelné sťahovanie údajov z kariet vodičov a údajov z vozidlových jednotiek resp. neuchovávali použité záznamové listy počas predpísanej doby.

(Informácie o kontrolách pracovných dní vodičov boli získané zo softvéru TAGRA.eu Control.)

6. Nápravné a sankčné opatrenia orgánov inšpekcie práce

Inšpektori práce na základe výsledkov inšpekcie práce navrhli zamestnávateľom technické, organizačné a iné opatrenia potrebné na zlepšenie stavu a nariadili kontrolovaným subjektom odstránenie zistených nedostatkov v stanovených lehotách. V záujme ochrany života a zdravia zamestnancov, boli vydané rozhodnutia o zákaze používania strojov a zariadení, vykonávania činností a prác, ktoré bezprostredne ohrozujú bezpečnosť a zdravie zamestnancov a ostatných osôb zdržiavajúcich sa v priestoroch alebo na pracovisku zamestnávateľa s jeho vedomím.

V roku 2020 inšpektori práce odhalili 1 566 prípadov nelegálneho zamestnávania a vydali 13 rozhodnutí o zákaze. Prehľad vydaných rozhodnutí o zákaze je uvedený v prílohe A, tabuľke č. 6. Boli vydané 2 zákazy - týkajúce sa používania stroja a VTZ tlakového. V sledovanom období boli vydané 2 rozhodnutia o zákaze práce bez odbornej spôsobilosti, 4 zákazy prác, ktoré nie sú vykonávané v súlade s požiadavkami právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a 1 rozhodnutie o zákaze vykonávania prác mladistvých a žien.

V sledovanom období inšpektoráty práce odobrili 4 oprávnenia na výkon činností na VTZ a Národný inšpektorát práce odobral 21 oprávnení na VaVZ v oblasti ochrany práce, 1 oprávnenie na výkon BTS.

Kontrolovaným zamestnávateľom inšpektoráty práce uložili v roku 2020 celkom 2 663 právoplatných pokút (o 32 menej ako v roku 2019) v celkovej sume 6 531 133 eur (o 230 127 eur menej ako v roku 2019). Prehľad právoplatných pokút uložených zamestnávateľom ako aj jednotlivcom je uvedený v prílohe A, v tabuľke č. 5.

Podľa zamerania výkonov inšpekcie práce bolo zamestnávateľom uložených najviac právoplatných pokút (1 286) za porušenie predpisov upravujúcich PPV v sume 1 747 113 eur, za odhalenie nelegálneho zamestnávania (702) v celkovej sume 3 077 400 eur a za porušovanie predpisov na zaistenie BOZP (601) v sume 1 343 600 eur.

Z členenia právoplatne uložených pokút, vzhľadom na druh výkonov inšpekcie práce vyplýva, že najviac pokút v počte 1 371 bolo uložených pri previerkach vykonaných podľa plánu hlavných úloh NIP na rok 2020, a to v sume 3 517 313 eur. Pri previerkach vykonaných na základe podnetu bolo uložených 997 pokút v sume 1 409 920 eur. Suma sankcií uložených pri vybavovaní podnetov stúpila v porovnaní s rokom 2019 o 55 770 eur. Pri mimoriadnych previerkach bolo uložených 243 právoplatných pokút v sume 610 150 eur.

Jednotlivcom uložili orgány inšpekcie práce celkovo 13 právoplatných pokút (o 28 menej ako v roku 2019) v sume 6 920 eur. Pokuty uložené jednotlivcom boli uložené najmä pri vykonávaní previerok podľa plánu hlavných úloh (7 pokút v sume 3 100 eur).

V sledovanom období od 01.01.2020 do 31.12.2020 inšpektori práce uložili vodičom na pozemných komunikáciách 619 blokovaných pokút v celkovej výške 57 915 eur, pri kontrolách vodičov v dopravných podnikoch bolo vodičom uložených 84 pokút v celkovej

výške 10 970 eur. Dopravným podnikom bolo uložených 127 pokút v celkovej výške 349 160 eur.

7. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

V roku 2020 bolo celkovo 7 606 RPÚ. Z uvedeného počtu bolo 32 ZPÚ s následkom smrti (ďalej „SPÚ“), čo je o 1 SPÚ viac ako v roku 2019 (nárast o 3,2 %). V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 49 PÚ s ťažkou ujmovou na zdraví (ďalej „ŤUZ“). Oproti roku 2019 došlo v roku 2020 k poklesu PÚ s ŤUZ o 9 prípadov (pokles o 15,52 %). Za rok 2020 bolo evidovaných 7 525 ostatných RPÚ (ďalej len „ORPÚ“), tzn. pracovných úrazov nad 3 dni práceneschopností bez smrteľných úrazov a úrazov s ŤUZ, čo predstavuje pokles o 1 875 prípadov (pokles o 19,95 %) oproti roku 2019. Bližšie informácie o poškodení zdravia zamestnancov sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 7 až 13.

Najdôležitejšími charakteristikami úrazových udalostí sú zdroje a príčiny vzniku PÚ.

Väčšina SPÚ (65,6 %) sa kumulovala do dvoch hlavných zdrojových skupín, ktorými boli dopravné prostriedky (17 SPÚ – 53,1 %) a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (4 SPÚ – 12,5 %). Najčastejšími zdrojmi vzniku PÚ s ŤUZ boli stroje – hnacie, pomocné, obrábacie a pracovné (14 ŤPÚ – 28,6 %) a pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (12 ŤPÚ – 24,5 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 7 a 8.

Zo štatistiky zdrojov vzniku ORPÚ za rok 2020 vyplýva, že najviac týchto úrazov spôsobili pracovné, prípadne cestné dopravné priestory ako zdroje pádov zamestnancov (2 287 prípadov – 30,4 % z celkového počtu RPÚ). Na ďalšie miesto podľa početnosti výskytu možno zaradiť úrazy, ktoré spôsobil materiál, bremená a predmety (2 082 prípadov – 27,7 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 12.

Najčastejšími príčinami vzniku SPÚ bolo okrem nezistených príčin (16 prípadov, tzn. 41,9 %, najmä pri dopravných, kde inšpektori práce zisťujú iba režim vedenia vozidla) používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia (7 prípadov – 21,9 %). PÚ s ŤUZ bolo najčastejšou príčinou používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia, proti príkazu, zákazu a pokynom, zotrúvanie v ohrozenom priestore (15 prípadov – 30,6 %). Druhou najčastejšou príčinou boli nedostatky osobných predpokladov na riadny pracovný výkon (14 prípadov – 28,6 %). Treťou najpočetnejšou príčinou (6 prípadov – 12,2 %) bolo ohrozenie inými osobami, napr. odvedenie pozornosti, žarty, hádky, iné nesprávne a nebezpečné konanie. Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľkách č. 9 a 10.

Najčastejšími príčinami vzniku ORPÚ boli predovšetkým nedostatky osobných predpokladov na riadny výkon práce v čase úrazu (rôzne indispozície, nepozornosť a pod.) 5 849 prípadov – 77,7 % a nebezpečné konanie zamestnancov, ktorí utrpeli PÚ – používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez odbornej spôsobilosti (416 prípadov – 5,5 %). Bližšie informácie sú uvedené v prílohe A, v tabuľke č. 13.

V členení príčin vzniku SPÚ podľa zodpovednosti bol zistený 1 prípad (3,1 %), za ktorý nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 8 prípadov (25,0 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci (príloha A, tabuľka č. 9). Pri ŤUZ bolo evidovaných 8 úrazov (16,3 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 16 úrazov (32,7 %), za ktoré boli zodpovední samotní poškodení zamestnanci (príloha A, tabuľka č. 10). V členení príčin vzniku ORPÚ podľa zodpovednosti bolo evidovaných 457 úrazov (6,1 %), za ktoré nesie zodpovednosť zamestnávateľ a 506 úrazov (6,7 %), za ktoré nesú zodpovednosť samotní poškodení zamestnanci (príloha A, tabuľka č. 13).

V roku 2020 bolo na Slovensku v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce evidovaných 229 hlásení CHzP. Bezpečnostné, technické a organizačné príčiny vzniku CHzP a ohrození CHzP vyšetrojú miestne príslušné regionálne úrady verejného zdravia (ďalej len „RÚVZ“). Na vyšetrovaní bezpečnostných, technických a organizačných príčin vzniku CHzP sa inšpektoráty práce podieľajú len na základe žiadosti miestne príslušného RÚVZ. Z tohto počtu v sledovanom roku inšpektoráty práce nevyšetrovali žiadnu CHzP ani ohrozenie CHzP, nakoľko neboli zo strany RÚVZ požiadané.

V roku 2020 nebola v organizáciách spadajúcich do pôsobnosti orgánov inšpekcie práce vyšetovaná žiadna závažná priemyselná havária.

8. Spolupráca orgánov inšpekcie práce

Inšpekcia práce v roku 2020, ako aj v predchádzajúcich rokoch, spolupracovala s viacerými orgánmi štátnej správy v oblastiach súvisiacich s vecnou pôsobnosťou týchto orgánov vykonávaním spoločných kontrol a vzájomnou výmenou informácií a údajov.

V roku 2020 bolo medzi Inštitútom pre výskum práce a rodiny (ďalej len „IVPR“) a NIP podpísané Memorandum o spolupráci, ktorého cieľom je pozdvihnúť výskum v oblasti BOZP na kvalitatívne novú úroveň a aplikovať výsledky výskumných úloh v praxi.

V oblasti PPV je najužšia spolupráca vytvorená so Sociálnou poisťovňou. Jednotlivé pobočky Sociálnej poisťovne zasielajú zistenia, ktoré by mohli pomôcť pri inšpekcii práce. Rovnako tak, v rámci súčinnosti, žiadali pobočky Sociálnej poisťovne o vykonanie inšpekcie práce za účelom napr. určenia relevantnosti vzniku PPV, prípadne o preverenie trvania PPV. So Sociálnou poisťovňou inšpektoráty práce spolupracovali pri odhaľovaní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, efektívne využívali možnosť pripojenia do databázy Sociálnej poisťovne z dôvodu kontroly nelegálneho zamestnávania a zároveň poskytovali Sociálnej poisťovni údaje o výsledku vyšetrovaných PÚ za účelom ich odškodnenia. Na inšpektoráty práce boli prijaté žiadosti o súčinnosť, ako aj podnety odstúpené zo strany Sociálnej poisťovne a z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny.

Intenzívna spolupráca bola tiež s Policajným zborom SR (ďalej len „PZ SR“) a s jeho špecializovanými oddeleniami (ako napr. Prezídium PZ SR, Úrad justičnej a kriminálnej polície PZ SR, Úrad hraničnej a cudzineckej polície prezídia PZ SR, Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii, útvary dopravnej a diaľničnej polície, pohotovostná motorizovaná jednotka, oddelenia poriadkovej polície, mestská a obecná polícia) pri vyhľadávaní a potieraní nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, zákazu obchodovania s ľuďmi, kontrole štátnych príslušníkov tretích krajín a pri vyšetrovaní PÚ. Pri vyšetrovaní PÚ príslušné útvary polície poskytli pre potreby inšpekcie práce odborné stanoviská, znalecké posudky, výsledky zistení a potrebnú fotodokumentáciu z miesta udalosti.

Kontroly SLvD na pozemných komunikáciách boli tak ako aj v predchádzajúcom období realizované v spolupráci s PZ SR, pričom počas roka sa striedali i prekrývali obdobia, keď v rámci prijatých opatrení proti šíreniu ochorenia COVID-19 mali výkon cestných kontrol pozastavení inšpektori práce aj polícia. V roku 2020 bola podpísaná Dohoda o spolupráci pri vykonávaní a organizácii kontrol v oblasti SLvD medzi Ministerstvom vnútra SR (ďalej len „MV SR“), PZ SR a sústavou inšpekcie práce (NIP a všetky inšpektoráty práce); vzájomná spolupráca sa v zmysle dohody týkala okrem plánovania, koordinácie a výkonu kontrolnej činnosti aj objasňovania priestupkov, vzdelávania a zvyšovania odbornosti inšpektorov práce a príslušníkov PZ SR. Pri plnení tejto dohody bude inšpekcia práce spolupracovať najmä s Odborom dopravnej polície Prezídia PZ SR.

Spolupráca orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva sa uskutočnila ako na národnej, tak aj na regionálnej úrovni. NIP a Úrad verejného zdravotníctva SR (ďalej

len „ÚVZ SR“) spolupracovali v rámci činnosti národnej siete BOZP, projektu Bezpečný podnik a pri príprave odpovedí v rámci európskej siete na výmenu informácií Euro. Spolupráca s RÚVZ sa uskutočňovala formou spoločných pracovných porád inšpektorátov práce, na ktorých boli prerokované napr. plány spoločných dozorných aktivít, aktuálne zmeny v legislatíve a taktiež viaceré podnety týkajúce sa ochrany zdravia a výsledky prešetrenia podnetov riešených obidvoma orgánmi vo vzájomnej koordinácii. Tieto plánované aktivity boli obmedzené epidemickou situáciou. Inšpektoráty práce vykonali s RÚVZ spoločné previerky zamerané na ochranu zdravia pri práci. S RÚVZ inšpektoráty práce spolupracujú aj pri vyšetrovaní CHzP a podnetov týkajúcich sa faktorov pracovného prostredia. V rámci výmeny informácií miestne príslušné RÚVZ zasielajú zoznamy novozriadených pracovísk a kvartálne aj zoznamy zamestnávateľov, ktorých pracoviská boli zaradené do kategórie prác 3 a 4 (tzv. rizikové pracoviská). Inšpektoráty práce spolupracovali s RÚVZ pri povoľovaní výkonu ľahkých prác a výkonu kultúrnych, športových a reklamných činností fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práca fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky. Súčasťou inšpekcie práce bolo aj dosiahnutie koordinácie pri vykonávaní dozorných aktivít so zameraním na tému kampane EU-OSHA – „Zdravé pracoviská znižujú záťaž (poškodenia podporno – pohybovej sústavy pri práci)“.

Spolupráca so Slovenskou inšpekciou životného prostredia (ďalej len „SIŽP“) pri prevencii závažných priemyselných havárií sa uskutočnila formou koordinovaného výkonu inšpekcie práce podľa zákona č. 128/2015 Z. z., v rámci ktorého sa overovalo plnenie podmienok tohto zákona a ďalších právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP a bezpečnosti technických zariadení majúcich vplyv na prevenciu závažných priemyselných havárií a posudzovanie bezpečnostných správ podnikov kategórie B. Týchto previerok sa zúčastnili aj iné dotknuté orgány štátnej správy, ako napr. RÚVZ, okresné úrady v sídle kraja, orgány štátnej správy na úseku ochrany pred požiarmi, orgány štátnej správy na úseku civilnej ochrany.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali so stavebnými úradmi pri uplatňovaní právnych predpisov na zaistenie BOZP pri kolaudáciách stavieb a ich zmien na základe pozvania Stavebných úradov.

Pomerne častá bola aj spolupráca s pracovníkmi mestských a obecných úradov pri zisťovaní informácií o podnikateľských subjektoch, najmä informácií o ich sídlach, adresách ich prevádzok, o osobách oprávnených konať v ich mene, o reálnom výkone ich podnikateľskej činnosti a pod.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali aj s akademickou obcou v rámci prevencie a šírenia osvedy BOZP, ako aj v rámci kampane EU-OSHA – „Zdravé pracoviská znižujú záťaž (poškodenia podporno – pohybovej sústavy pri práci)“.

Kontroly SLvD na pozemných komunikáciách boli realizované v spolupráci s PZ SR na základe „Dohody o spolupráci pri vykonávaní a organizácii kontrol“ (ďalej „Dohoda o spolupráci“), uzavretej medzi zmluvnými stranami - MV SR, NIP a jednotlivé inšpektoráty práce. S cieľom zabezpečiť spoluprácu a koordináciu činností v oblasti kontrol, ich organizácie, evidencie, vykonávania a riešenia priestupkov v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 462/2007 Z. z. sa zmluvné strany dohody o spolupráci zhodli na obsahu dohody o spolupráci a dňa 27. 08. 2020 bola podpísaná.

Spolupráca sa uskutočňuje najmä v týchto oblastiach:

- plánovanie, koordinácia a vykonávanie kontrol,
- objasňovanie priestupkov v zmysle § 38 zákona,

– vzdelávanie a zvyšovanie odbornosti inšpektorov práce a príslušníkov PZ SR v tejto oblasti.

Spolupráca medzi NIP a Ministerstvom dopravy a výstavby SR (ďalej len „MDV SR“) a Národnou diaľničnou spoločnosťou, a.s. (ďalej „NDS“) v rámci SLvD sa uskutočňovala v zmysle § 18 ods. 4 zákona č. 125/2006 Z. z. NIP žiadal MDV SR a zároveň aj NDS o zaslanie časových údajov o pohyboch motorových vozidiel, ktoré sú svojou konštrukciou a rozmiestnením určené na prepravu osôb a batožiny, a ktoré majú viac ako deväť miest na sedenie vrátane miesta pre vodiča a zasielanie časových údajov o pohyboch motorových vozidiel s najmenej štyrmi kolesami projektovanými a konštruovanými na prepravu tovaru cez mýtné brány a virtuálne mýtné brány na základe požiadaviek inšpektorátov práce. Požiadavky inšpektorátov práce obsahovali obchodné mená dopravných podnikov, IČO a kontrolované obdobie. NIP po obdržaní údajov z MDV SR, zasielal požadované údaje na príslušný inšpektorát práce, ktorý o to aktuálne požiadal v danom mesiaci. Tieto údaje zvyšujú efektívnosť kontrol súvisiacu najmä s odhaľovaním možnej manipulácie so záznamovými zariadeniami a tiež sa využívajú aj v prípadoch podaní vo veci porušovania predpisov SLvD v dopravných podnikoch.

Spolupráca orgánov inšpekcie práce na medzinárodnej úrovni bola mimoriadnou situáciou zasiahnutá najviac, keďže v minulosti prebiehala prostredníctvom účasti na rôznych stretnutiach mimo územia Slovenskej republiky. Plánované zahraničné pracovné cesty sa neuskutočnili v dôsledku aktuálnych nariadení ÚVZ SR a nariadených opatrení NIP v súvislosti s COVID-19. V rámci celej sústavy bolo začiatkom roka 2020 uskutočnených spolu 15 zahraničných pracovných ciest na šiestich podujatiach – 3 zamestnancami inšpektorátov práce a 12 zamestnancami NIP. V súvislosti s preukázaným výskytom ochorenia na COVID-19 na území Slovenska boli zrušené aj medzinárodné kontroly SLvD v cestnej doprave na území SR aj v susedných členských štátoch. Stretnutia, konferencie a semináre, ktoré nebolo možné uskutočniť prezenčnou formou boli pozastavené. Ďalšie medzinárodné aktivity sa uskutočnili virtuálnou formou – spolu 28 on-line stretnutí a podujatí.

V rámci spolupráce s inšpekciou práce Českej republiky sa 29. - 31. januára 2020 uskutočnilo stretnutie zástupcov českej a slovenskej inšpekcie práce zamerané na spoluprácu a výmenu skúseností s využívaním informačného systému o vnútornom trhu - IMI (ďalej len „systém IMI“), pravidiel spolupráce pri kontrolách slovenských zamestnávateľov na území Českej republiky, koordinovaných a spoločných kontrol.

Viac informácií o zahraničnej spolupráci je v prílohe A, v bode 7 .

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2020 v SR a opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

V tejto časti správy je hodnotený stav ochrany práce v členení na oblasť BOZP, PPV a nelegálneho zamestnávania a v oblasti SLvD.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti BOZP

Výkon inšpekcie práce zameraný na dodržiavanie právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP má za cieľ predovšetkým obmedziť vznik PÚ a nebezpečných udalostí na pracoviskách výrobného aj nevýrobného charakteru.

Pandémia ochorenia COVID-19 v roku 2020 zasiahla takmer všetky oblasti ľudského života. Oblasť ochrany práce a BOZP nebola výnimkou. Za účelom zabránenia šíreniu ochorenia zamestnávatelia vykonávali opatrenia na zaistenie BOZP zamestnancov na pracovisku a iné preventívne opatrenia na predchádzanie rizika šírenia tejto prenosnej choroby na pracoviskách. Kríza vyvinula tlak na zamestnávateľov a tí museli vo veľmi

krátkom čase zaviesť nové postupy alebo pozastaviť alebo obmedziť svoju prácu a podnikateľské činnosti len na podstatné veci. To sa však spájalo s nemalým finančným zaťažením, kvôli ktorému už v minulých rokoch bolo vidieť snahu zamestnávateľov obchádzať niektoré povinnosti v oblasti BOZP.

Zamestnávatelia v mnohých prípadoch, v snahe ušetriť finančné prostriedky, neinvestovali do preventívnych opatrení na zníženie a odstránenie negatívnych vplyvov pri pracovnom procese na zamestnancov. Na základe vykonaných inšpekcií práce možno konštatovať, že prevažne stredné a väčšie firmy sa tejto oblasti venujú viac, a to aj v dôsledku častej audítorskej činnosti pri získavaní certifikátov kvality. Kontrolované subjekty pri plnení legislatívnej podmienky zaistenia BTS pre svojich zamestnancov si najčastejšie volia možnosť zabezpečenia tejto služby dodávateľským spôsobom, pričom takéto poskytovanie služieb je často formálne, zamerané iba na tvorbu dokumentácie, ktorá však v mnohých prípadoch neodráža reálny stav a podmienky kontrolovaných subjektov. Slabšia úroveň týchto služieb sa následne odráža v pomerne vysokom počte zistených nedostatkov inšpekciou práce.

Medzi najzávažnejšie zistenia orgánov inšpekcie práce v kontrolovaných subjektoch v oblasti BOZP patrili nasledovné zistenia:

- nevypracovanie zoznamu na poskytovanie OOPP, neposkytovanie OOPP, resp. poskytovanie nevhodných alebo neúčinných OOPP, nevedenie ich evidencie,
- nevypracovanie písomného dokumentu o posúdení rizika pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami, resp. tieto dokumenty sú formálne alebo nekonkrétne,
- nekonkrétne určenie bezpečných postupov,
- neodstraňovanie nebezpečenstiev a ohrození vyplývajúcich z pracovného procesu,
- nezabezpečenie BTS pre zamestnancov,
- nízka odborná úroveň poskytovaných služieb v oblasti BOZP dodávateľským spôsobom (nedostatočná a neadresne vypracovaná dokumentácia BOZP),
- neoverovanie bezpečnosti VTZ úradnými skúškami a odbornými prehliadkami a odbornými skúškami v predpísaných lehotách a neodstraňovanie nedostatkov zistených týmito prehliadkami a skúškami,
- poverenie zamestnancov obsluhou pracovných prostriedkov bez získanej odbornej spôsobilosti,
- nevykonávanie potrebných opatrení tak, aby pracovné prostriedky poskytované zamestnancom na používanie boli na prácu vhodné alebo prispôsobené tak, aby pri ich používaní bola zaistená BOZP (napr. chýbajúce alebo nedostatočné ochranné kryty, chýbajúce alebo nedostatočné označenie pracovných prostriedkov, a pod.),
- prevádzkovanie budov a objektov v rozpore s minimálnymi bezpečnostnými a zdravotnými požiadavkami na pracovisko,
- nedostatočné zaistenie BOZP na spoločných pracoviskách, na ktorých vykonávajú práce zamestnanci viacerých zamestnávateľov a fyzické osoby oprávnené na podnikanie, resp. často absentuje dohoda, ktorá určí kto z nich je povinný vytvoriť podmienky na zaistenie BOZP zamestnancov na spoločnom pracovisku a v akom rozsahu.

Orgány inšpekcie práce sa naďalej podľa aktuálnych možností aj v roku 2020 zameriavali na šírenie prevencie a osvetu v oblasti BOZP u zamestnávateľov. Všetky orgány inšpekcie práce sa zhodli na tom, že je potrebné v tejto prevenčnej a osvetovej činnosti pokračovať.

Stav ochrany práce u zamestnávateľov stále nemožno hodnotiť ako uspokojivý, pozitívny vývoj badáme najmä u väčších výrobných firiem. Výsledky kontrol poukazujú, že štruktúra zistených nedostatkov sa oproti predchádzajúcim nedostatkom príliš nezmenila. Naďalej sú zisťované závažné nedostatky aj napriek priebežnému výkonu inšpekcie práce

v subjektoch zameraných na ekonomické činnosti s najvyšším výskytom PÚ. Tieto nedostatky poukazujú na nesprávnu organizáciu práce a neplnenie si povinností zo strany zamestnávateľov, ako aj zamestnancov. Je možné konštatovať, že väčšina zamestnávateľov nemá systematický prístup v riešení problematiky BOZP. Zistený stav je tak dôsledkom negatívneho vzťahu organizácií k problematike BOZP, vrátane nedostatočného právneho vedomia štatutárnych zástupcov a vedúcich zamestnancov, ale predovšetkým obchádzania povinností v oblasti ochrany a zdravia pri práci.

Činnosť orgánov inšpekcie práce, vrátane osvetovej a prevenčnej činnosti, je pre zlepšenie stavu ochrany práce stále veľmi potrebná.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti TD

Výstupy z dozoru potvrdzujú, že výrobcovia určených výrobkov často nedodržiavajú ustanovenia určené v predpisoch súvisiacich s TD. Inšpektoráty práce realizujú TD najmä pri kolaudačných konaniach, kde kontrolujú tak formálne ako aj technické požiadavky vzťahujúce sa na jednotlivé typy určených výrobkov. Na základe zistení inšpektorátov práce následne výrobcovia uvedených určených výrobkov zvyčajne odstránia všetky zistené nezhody na určených výrobkoch.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti PPV a nelegálneho zamestnávania

Pri hodnotení stavu ochrany práce v roku 2020 možno konštatovať mierny pokles zistených prípadov porušenia predpisov v oblasti PPV a dodržiavania zákazu nelegálneho zamestnávania oproti roku 2019. Tento pokles bol do značnej miery spôsobený zníženým počtom výkonov zapríčineným prijatými opatreniami v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19.

Mnohí zamestnávatelia umožnili zamestnancom, ktorým to druh práce umožňuje, vykonávať prácu z domácnosti zamestnanca. Mnoho zamestnávateľov nemohlo vykonávať prácu celkom alebo sčasti pre zastavenie alebo obmedzenie ich činnosti na základe rozhodnutia príslušného orgánu alebo ako dôsledku vyhlásenia mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu. Mnoho zamestnávateľov bolo nútených ukončiť svoju podnikateľskú činnosť. Opatreniami v súvislosti s pandémiou boli dotknuté taktiež výkony a procesné postupy inšpekcie práce.

V roku 2020 došlo okrem rozšírenia práce z domácnosti zamestnanca, ktoré podporila aj prijatá legislatíva, aj k ďalším legislatívnym úpravám, ktorých účelom bolo udržať zamestnanosť a ochrániť práva zamestnancov v súvislosti celkovým poklesom úrovne ekonomiky ako následku pandémie. Na druhej strane, kompenzačné opatrenia zo strany štátu mali za cieľ pomôcť zamestnávateľom prekonať toto nepriaznivé obdobie a umožniť im uspokojiť nároky zamestnancov v čo najvyššej možnej miere.

Inšpekcia práce sa v roku 2020 sústredila v prevažnej miere na odhaľovanie prípadov porušovania pracovnoprávných predpisov na základe podnetov zamestnancov, ktorí boli konaním zamestnávateľa poškodení vo svojich nárokoch. Cielovým smerovaním inšpekcie práce do týchto zamestnávateľských subjektov sme zaznamenali v roku 2020 napriek nižšiemu počtu výkonov vyššiu efektívnosť kontrolnej činnosti. Zároveň sa inšpekcia práce oveľa efektívnejšie podieľala na šírení povedomia a osvetu prostredníctvom zvýšeného počtu poskytnutých poradenstiev na základe žiadosti zamestnanca ako aj zamestnávateľa.

Inšpekciou práce zameranou na oblasť PPV zamestnancov boli v roku 2020 najviac zisťované porušenia ustanovení právnych predpisov, ktoré upravujú:

- poskytovanie mzdy a mzdových zvýhodnení,
- poskytovanie náhrady mzdy pri prekážkach v práci na strane zamestnávateľa,

- poskytovanie náhrady mzdy za vyčerpanú dovolenku alebo dovolenku, ktorú si zamestnanec nemohol vyčerpať z dôvodu skončenia pracovného pomeru,
- poskytovanie odstupného pri skončení pracovného pomeru,
- poskytovanie mzdy vo výške príslušného minimálneho mzdového nároku,
- vyplácanie mzdy a splatnosť mzdy,
- vydávanie dokladov o zúčtovanej mzde, o jej jednotlivých zložkách, o jednotlivých plneniach poskytovaných v súvislosti so zamestnaním, o stave účtu konta pracovného času, ak je zavedené konto pracovného času, o vykonaných zrážkach zo mzdy a o celkovej cene práce,
- vedenie evidencie pracovného času, práce nadčas, nočnej práce, aktívnej časti a neaktívnej časti pracovnej pohotovosti zamestnanca,
- povinné a iné náležitosti pracovnej zmluvy,
- uzatváranie dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru.

Zisťované prípady porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania v roku 2020 sú porovnateľné so zisteniami v roku 2019. Porovnateľnosť sa týka okrem počtu zistených prípadov nelegálne zamestnávaných fyzických osôb aj štruktúrálnej skladby spôsobov, akými bol u týchto osôb porušený zákaz nelegálneho zamestnávania, ako aj zloženia ich štátnej príslušnosti. Najčastejšie nelegálne zamestnanými cudzincami boli, rovnako ako rok predtým, občania Ukrajiny, a sektorom, v ktorom najčastejšie dochádzalo k porušeniu zákazu nelegálneho zamestnávania, bolo odvetvie stavebníctva.

V roku 2020 aj napriek pretrvávajúcej pandémie a rastúcej nezamestnanosti na území SR zamestnávateľské subjekty stále vo veľkej miere nedodržiavali zákonom uložené povinnosti pri zamestnávaní štátnych príslušníkov tretej krajiny. Istý vplyv na to mala neznalosť, ako aj komplikovanosť príslušných právnych predpisov a zdĺhavosť procesov súvisiacich so získaním povolenia na pobyt a zamestnanie. V oblasti zamestnávania cudzincov naďalej pretrvávala snaha o obchádzanie platnej legislatívy simuláciou cezhraničného vysielania zamestnancov, reťazením subdodávateľských vzťahov pri cezhraničnom poskytovaní služieb alebo práce. Výnimkou neboli ani prípady výkonu závislej práce štátnymi príslušníkmi tretej krajiny bez písomne uzavretého PPV a/alebo bez prihlásenia do registra Sociálnej poisťovne. Od porušenia zákazu nelegálneho zamestnávania sa následne odvíja porušenie zákazu prijatia služby, resp. práce.

Rovnako ako v oblasti PPV, aj v oblasti kontroly nelegálneho zamestnávania zaznamenali inšpektoráty práce v roku 2020 pri nižšom počte vykonaných kontrol vyššiu efektívnosť spôsobenú, okrem efektívnejšieho výberu kontrolovaných subjektov, aj zameraním inšpekcií práce na subjekty, ktoré zamestnanci vo svojich podnikoch označili ako tie, v ktorých dochádza k nelegálnemu zamestnávaniu.

Počet zistených prípadov nelegálneho zamestnávania v roku 2020 mohol byť ovplyvnený aj zmenou legislatívy, ktorou sa s účinnosťou od 1. januára 2020 rozšírili výnimky z nelegálneho zamestnávania. Za nelegálne zamestnávanie sa už nepovažuje vykonávanie práce osoby v prospech spoločnosti s ručením obmedzeným, ak táto osoba má blízky príbuzenský vzťah k jej jedinému spoločníkovi a je dôchodkovo poistená alebo je poberateľom dôchodku, prípadne je žiakom alebo študentom do 26 rokov veku.

Pri zistení porušenia právnych a ostatných predpisov bola využitím zákonných oprávnení inšpektora práce u zamestnávateľa zjednaná náprava tak, aby bola zabezpečená ochrana práce zamestnanca. Cieľom inšpekcie práce je plniť si svoju zákonnú funkciu, tzn. dosiahnuť v podnikateľskom prostredí stav, kedy všetky úkony a činnosti zamestnávateľov v rámci PPV zamestnancov budú v súlade s platnou legislatívou.

Hodnotenie stavu ochrany práce v oblasti SLvD

Na základe poznatkov z výsledkov z vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení predpisov na zaistenie dodržiavania BOZP a pracovných podmienok zamestnancov v cestnej doprave možno konštatovať, že trvalé zaradenie úlohy zameranej na kontrolu SLvD u zamestnávateľov a na pozemných komunikáciách do plánu úloh je správne a je potrebné v nej pokračovať aj v ďalšom období. Vyplýva to predovšetkým z počtu zistených nedostatkov a hlavne zistení o nedostatočných znalostiach predpisov súvisiacich so zaistením BOZP vo všetkých subjektoch, ktoré majú v predmete činnosti dopravnú činnosť alebo vykonávajú túto činnosť v súvislosti s iným podnikaním. Dosiadnutá úroveň bezpečnosti je určovaná na základe ukazovateľa nehodovosti. Snahou EÚ, ako aj všetkých kontrolných orgánov vykonávajúcich kontroly v doprave, je znížiť neúmerný počet smrteľných následkov dopravných nehôd, čomu výrazne napomáha aj kontrolná činnosť inšpekcie práce na Slovensku.

Inšpekcia práce
(MPSVR SR)

Zdroj údajov: Národný inšpektorát práce

Činnosť inšpekcie práce

1. Personálne údaje

Prehľad počtu zamestnancov sústavy NIP a počet inšpektorov práce vrátane hlavných inšpektorov práce (ďalej len „HIP“), vedúcich oddelenia BOZP, oddelenia PPV a inšpektorov práce – uchádzačov a počet žien – inšpektoriek práce (k 31. 12. 2020) uvádzajú nasledovné tabuľky:

Stav zamestnancov k 31. 12. 2020

Organizačná jednotka	Počet zamestnancov	
	celkový	z toho žien
NIP	64	45
IP Bratislava	54	31
IP Trnava	47	31
IP Trenčín	52	28
IP Banská Bystrica	55	25
IP Žilina	54	34
IP Nitra	64	34
IP Prešov	50	23
IP Košice	59	36
Spolu	499	287

Legenda k tabuľke: IP – inšpektorát práce

Počet inšpektorov práce k 31. 12. 2020

Organizačná jednotka	Počet inšpektorov práce			
	HIP + VO	IP uchádzači	celkom	z toho ženy
IP Bratislava	2	3	39	19
IP Trnava	3	0	34	20
IP Trenčín	3	5	36	13
IP Banská Bystrica	3	0	40	13
IP Žilina	3	0	39	21
IP Nitra	3	0	40	17
IP Prešov	3	1	36	10
IP Košice	3	0	42	23
Spolu	23	9	306	136

Legenda k tabuľke:

IP – inšpektorát práce

VO - vedúci oddelenia

HIP – hlavný inšpektor práce

Činnosť výkonných inšpekčných orgánov zabezpečovalo v roku 2020 na NIP a na ôsmich krajských inšpektorátoch práce spolu 499 zamestnancov. Odborné dozorné úlohy realizovalo celkom 306 inšpektorov práce.

2. Výkony

V roku 2020 bolo zrealizovaných celkovo 47 674 výkonov inšpekcie práce, čo predstavuje pokles oproti minulému roku o 34,5 %. Tento pokles bol spôsobený opatreniami súvisiacimi s prevenciou ochorenia COVID-19 na Slovensku. Tak, ako je uvedené nižšie, vzhľadom na opatrenia proti ochoreniu COVID-19 na druhej strane vrástol počet poradenstiev poskytnutých orgánmi inšpekcie práce. Bližšie informácie o počte a jednotlivých druhoch výkonov sú v prílohe A, v tabuľke č. 2.

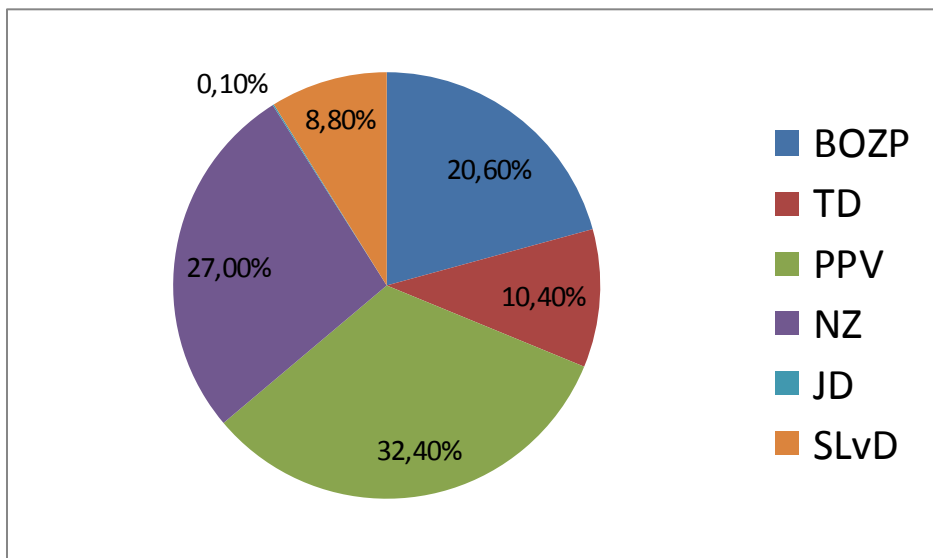
Z celkového počtu výkonov bolo najviac výkonov v oblasti PPV, kde bolo zrealizovaných celkovo 15 543 výkonov (o 36,4 % menej ako v roku 2019). V oblasti PPV vrástol počet poskytnutých poradenstiev o 25,3 %. Druhou najpočetnejšou skupinou v rámci výkonov inšpekcie práce bola kontrola nelegálneho zamestnávania, kde bolo vykonaných 12 946 výkonov (o 38,8 % menej ako v roku 2019).

V oblasti BOZP bolo zrealizovaných celkovo 9 910 výkonov, čo predstavuje pokles o 15,5 % oproti roku 2019. Avšak počet poskytnutých poradenstiev vrástol v tejto oblasti o 22,8 %.

V oblasti TD bolo zrealizovaných celkovo 4 983 výkonov (pokles o 21,2 %).

V oblasti inšpekcie práce v jadrových elektrárnach bolo zrealizovaných celkovo 67 výkonov, čo predstavuje pokles o 42,7 % oproti roku 2019.

Percentuálny podiel výkonov v jednotlivých oblastiach výkonu inšpekcie práce a výkonu TD znázorňuje uvedený graf:

3. Poradenská činnosť

Poradenská činnosť bola inšpektorátmi práce v roku 2020 poskytovaná zamestnávateľom, zamestnancom a tiež aj fyzickým osobám, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi v rozsahu základných odborných informácií a rád o spôsoboch ako najúčinnejšie dodržiavať predpisy ustanovené v oblastiach dozoru inšpekcie práce. Poskytovanie poradenstva prispieva nielen k zvyšovaniu právneho vedomia v oblasti PPV a BOZP, ale zo strany zamestnávateľov taktiež aj k eliminovaniu porušovania právnych predpisov.

Poradenstvo bolo poskytované telefonicky, listovou formou, prostredníctvom elektronickej pošty ako aj počas výkonov inšpekcie práce v organizáciách, pri kolaudáciách

a pri vyšetovaní PÚ. Osobné poskytovanie poradenstva bolo na inšpektorátoch práce pozastavené z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej ochorením COVID-19. Poradenská činnosť bola realizovaná aj na domácich pracoviskách inšpektorov práce pri výkone práce formou home office.

V roku 2020 bolo vyžiadané kvalifikované odborné poradenstvo v oblasti PPV v počte 6 628 prípadov (o 25,3 % viac ako v roku 2019), v oblasti BOZP v počte 1 055 prípadov (o 22,8 % viac ako v roku 2019), v oblasti TD v počte 15 prípadov, v oblasti kontroly nelegálneho zamestnávania v počte 220 prípadov, v oblasti SLvD v počte 101 prípadov. Poradenstvo v oblasti jadrového dozoru nebolo požadované. Celkový počet poskytnutých poradenstiev v roku 2020 bol 8 019, čo je nárast o približne 20 % oproti roku 2019. Množstvo poradenstiev v roku 2020 súviselo so vzniknutou situáciou ohľadom ochorenia COVID-19 a na ňu naviazanou mimoriadnou situáciou, kedy žiadatelia požadovali informácie týkajúce sa opatrení na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19 ako z pohľadu Zákonníka práce, tak aj z pohľadu BOZP (lekárske prehliadky pri práci, oboznamovanie a informovanie zamestnancov a pod.).

V júni 2020 bolo záujemcom o poradenstvo umožnené využiť aj elektronickú formu podania žiadosti o poradenstvo cez aplikáciu fungujúcu na webovom sídle NIP. Táto forma komunikácie s orgánmi inšpekcie práce bola ihneď využívaná a prostredníctvom nej bolo v roku 2020 inšpektorátom práce a NIP doručených 2 131 otázok.

Najvyšší záujem v rámci poradenstva na vyžiadanie je v oblasti PPV a najčastejšie sa týka pracovného času, vzniku a skončenia pracovného pomeru, poskytovania mzdy a jej náhrad, stravovania a cestovných náhrad, prekážok v práci, mzdového zvýhodnenia za prácu nadčas, vo sviatok, v noci, v zdraví škodlivom prostredí, nároku na dovolenku a jej čerpania, spôsobu podania podnetu na výkon inšpekcie práce a jeho obsahu, dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a pod.

Medzi frekventované otázky v oblasti BOZP patria otázky zamerané na oblasť riadenia BOZP, organizácie práce, V TZ (najmä vykonávania prehliadok a skúšok a odbornej spôsobilosti), stavebníctva a stavebných činností, osobných ochranných pracovných prostriedkov, usporiadania pracoviska, evidencie a registrácie PÚ, pracovného prostredia či výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce.

Poradenstvo v oblasti SLvD je najviac poskytované pri kontrolách na cestách so záujmom o pracovný čas a dobu odpočinku v doprave, používanie digitálnych záznamových zariadení, spôsob archivácie, podmienky vydávania kariet vodičov a tiež u zamestnávateľov, uzatváranie pracovného pomeru a o PÚ v doprave. Taktiež sa poskytuje poradenstvo súvisiace s národnými a európskymi predpismi (zákon č. 462/2007 Z. z., Nariadenie EP a R (ES) č. 561/2006 a Nariadenie EP a R (EÚ) č. 165/2014).

Poradenská činnosť inšpekcie práce má každým rokom narastajúcu tendenciu, čo sa potvrdilo aj v roku 2020. Inšpektori práce upozorňujú nielen zamestnávateľov, ale aj zamestnancov na časté nedostatky, právne omyly a informujú o možnostiach, ako sa im vyvarovať. Zamestnávateľov zaujíma, ako je možné vyhnúť sa nedostatkom, príp. ako ich odstrániť. Je možné konštatovať, že vo všeobecnosti stúpa právne povedomie právnických aj fyzických osôb. Záujem o poradenstvo je aj zo strany bezpečnostných technikov, fyzických osôb, zamestnancov a samostatne zárobkovo činných osôb. V oblasti PPV je záujem o konzultáciu zo strany advokátskych kancelárií, účtovných a poradenských firiem.

Poradenstvo v oblasti SLvD bolo najviac poskytované pri kontrolách na pozemných komunikáciách so záujmom o pracovný čas a dobu odpočinku vodičov, spôsob archivácie,

zadávanie manuálneho dodatku do tachografu, podmienky vydávania kariet vodičov, používanie digitálnych záznamových zariadení a školenie vodičov.

4. Poskytovanie informácií

NIP ako povinná osoba v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o slobode informácií“) zaevidoval v roku 2020 celkom 32 žiadostí o sprístupnenie informácie, podaných v zmysle zákona o slobode informácií.

Žiadosti boli vybavené v zákonom stanovenej lehote a zákonnými spôsobmi nasledovne:

- informácia sprístupnená v plnom rozsahu – 20 žiadostí,
- vydané rozhodnutie o čiastočnom nesprístupnení informácie – 3,
- žiadosť postúpená na iný orgán – inšpektorát práce (aj čiastočne) – 9.

Poznamenávame, že niektoré žiadosti boli vybavené viacerými spôsobmi, napríklad sprístupnením požiadavky o informáciu a zároveň vydaním rozhodnutia o čiastočnom nesprístupnení.

Podané žiadosti sa týkali najmä informácie súvisiace s výkonom inšpekcie práce, resp. jej výsledkom, štatistických údajov o porušení povinností najmä v oblasti nelegálneho zamestnávania, v oblasti BOZP a PPV, vnútorných predpisov, štatistických údajov a prehľadov, alebo informácií nachádzajúcich sa v správach NIP o činnosti inšpekcie práce.

Žiadateľom boli sprístupnené informácie nimi požadovaným spôsobom, prevažne e-mailom. Za sledované obdobie bolo 9 žiadostí postúpených na miestne príslušné inšpektoráty práce. Tri žiadosti boli vybavené viacerými spôsobmi, tzn. časť požadovaných informácií NIP sprístupnil a ďalšia časť informácie nebola sprístupnená, pretože išlo o osobné údaje, resp. informácie zasahujúce do oblasti ochrany osobnosti, ktoré podľa zákona o slobode informácií nemožno sprístupniť.

Žiadosti boli vybavené v zákonnej lehote, v jednom prípade bola lehota predĺžená, jeden zo žiadateľov bol písomne vyzvaný, aby doplnil podanú žiadosť.

V jednom prípade sa žiadateľ opakovane odvolal proti rozhodnutiu NIP o nesprístupnení, resp. o čiastočnom nesprístupnení informácie. Prvému odvolaniu NIP vyhovel a zrušil vlastné rozhodnutie (tzv. autoremedúra), proti čomu sa menovaný znova odvolal. Toto odvolanie bolo odstúpené odvolaciemu orgánu (MPSVR SR), ktorý odvolanie zamietol a napadnuté rozhodnutie NIP potvrdil.

Proti ôsmim rozhodnutiam IP o nesprístupnení, resp. čiastočnom nesprístupnení informácií podali žiadatelia odvolanie, o ktorých rozhodol NIP ako odvolací orgán. Rozhodnutie inšpektorátu práce bolo potvrdené v šiestich prípadoch, v jednom prípade NIP napadnuté rozhodnutie IP zrušil a vec vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie. Jedno odvolanie bolo podané oneskorene.

Po posúdení doručených podaní boli viaceré podania aj napriek tomu, že boli označené ako žiadosť o sprístupnenie informácií, vyhodnotené ako žiadosť o vyjadrenie, stanovisko alebo poradenstvo. Tieto boli odstúpené na vecne príslušný odborný útvar NIP (odbor riadenia inšpekcie práce), o čom bol zároveň informovaný aj autor podania, resp. žiadateľ.

Z obsahu žiadostí podaných na inšpektoráty práce vyplýva, že žiadatelia opakovane požadovali prevažne sprístupnenie informácií týkajúcich sa podaných podnetov na výkon inšpekcie práce a výsledkov inšpekcie práce, dokladov, či písomností nachádzajúcich sa

v spisoch z výkonov inšpekcie práce, informácie o opatreniach, uložených pokutách, pracovnom úraze a výsledkoch rozhodovacej činnosti IP.

Žiadateľmi sú fyzické aj právnické osoby, neziskové organizácie, advokátske kancelárie a advokáti, stavovské organizácie alebo zástupcovia zamestnancov, aj odborové zväzy.

Na inšpektoráty práce bolo doručených spolu 129 žiadostí o informácie, čo je o 19 žiadostí menej ako v roku 2019. Z toho bolo 37 žiadostí o sprístupnenie informácií vybavených sprístupnením informácie, v 25 prípadoch informácie neboli sprístupnené. V 55 prípadoch boli informácie sprístupnené len čiastočne, 4 žiadosti o informácie boli odložené z dôvodu nedoplnenia údajov zo strany žiadateľa, 1 žiadosť bola odstúpená na iný kompetentný orgán a 7 žiadostí bolo odstúpených na NIP.

Dôvodom na nesprístupnenie informácií bola rovnako ako minulého roku najmä ochrana osobných údajov, požiadavka na sprístupnenie dokladov zo spisu z výkonu inšpekcie práce, inšpektoráty práce požadovanou informáciou nedisponovali alebo informácie nesprístupnili z dôvodu neprimeranej záťaže (napr. 447 hod.).

Okrem poskytovania informácií na základe žiadostí podľa zákona o slobode informácií, NIP a inšpektoráty práce vykonávali činnosť prostredníctvom mediálnej a publikačnej činnosti.

Základom činnosti NIP v mediálnej oblasti bola v roku 2020 predovšetkým aktívna spolupráca s redakciami televízií, rozhlasových staníc, denníkov a internetových portálov. Vo väčšine prípadov išlo o informácie týkajúce sa výkonu inšpekcie práce, resp. jej výsledkov, či o stanoviská k aktuálnym problémom súvisiacim s inšpekciou práce. V roku 2020 dominovali predovšetkým otázky týkajúce sa pracovnoprávných problémov a povinností zamestnávateľov vo vzťahu k zamestnancom v súvislosti s pandemiou COVID-19. Vo viacerých prípadoch boli stanoviská vypracované na základe požiadavky Tlačového odboru MPSVR SR, ktorý sa následne priamo vyjadril k niektorým mimoriadne medializovaným témam.

Počas roka 2020 NIP prostredníctvom svojho hovorcu zabezpečil celkom 88 výstupov pre médiá. Informácie boli poskytované predovšetkým elektronickou formou (celkom 69 prípadov), telefonicky (6 prípadov), v šiestich prípadoch formou tlačovej správy a sedemkrát osobne podaným stanoviskom pre televízie, resp. osobnou účasťou v televíznej resp. rozhlasovej relácii. NIP zverejňoval rôzne aktuálne príspevky, články a publikácie prostredníctvom svojho webového sídla a profilu inšpekcie práce na sociálnej sieti facebook s cieľom prispieť k lepšej orientácii občanov v oblasti BOZP a v pracovnom práve, v oblasti pracovných podmienok na Slovensku aj v členských štátoch EÚ.

NIP aj naďalej pokračoval v zabezpečovaní publikovania príspevkov svojich zamestnancov v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi. V uvedených časopisoch však boli uverejnené aj príspevky súčasných a aj bývalých zamestnancov sústavy inšpekcie práce.

Mediálne aktivity NIP sa sústredili tiež na propagáciu Svetového dňa BOZP, ktorým je každoročne 28. apríl.

Akcie, ktoré sa pravidelne konajú každoročne v rámci Európskeho týždňa BOZP, boli v októbri 2020 negatívne ovplyvnené opatreniami na zabránenie šírenia pandémie COVID-19. Národný inšpektorát práce však v tomto týždni zorganizoval vôbec prvú on-line tlačovú konferenciu, na ktorej zástupcovia NIP hovorili o aktuálnych problémoch v oblasti vývoja úrazovosti ako aj o problematike PPV. Okrem toho zástupcovia Národného kontaktného

miesta pre spoluprácu s Európskou agentúrou pre BOZP predstavili novú kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorá sa len niekoľko dní predtým oficiálne začala aj na úrovni EÚ. Mnohé z tradične organizovaných aktivít, ako napríklad semináre s prednáškami pre verejnosť, besedy so študentmi stredných alebo vysokých škôl, alebo tzv. „Dni otvorených dverí“ na inšpektorátoch práce, museli byť pre proti epidemické opatrenia zrušené.

Pod záštitou kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ zorganizovalo Národné kontaktné miesto EU-OSHA, ktorým je NIP ešte v septembri 2020 on-line seminár, na ktorom sa zúčastnilo viac ako 70 poslucháčov z celého Slovenska. Pokračovala aj spolupráca s Regionálnym poradensko-informačným centrom v Prešove, ktoré je členom siete Európskych podnikov (EEN) a zároveň ambasádorom siete EEN na Slovensku.

5. Sťažnosti a podania

Sťažnosti

NIP v roku 2020

- prijal 37 sťažností podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o sťažnostiach“), čo predstavuje oproti 28 sťažnostiam (vrátane 1 sťažnosti nevybavenej v roku 2018) nárast o 35,7 %,
- vybavil celkovo 36 sťažností, čo predstavuje nárast o 33,3 % z počtu 27 vybavených sťažností v roku 2019,
- postúpil 20 sťažností na vybavenie vecne príslušnému orgánu verejnej správy, v roku 2019 bolo takto postúpených 14 sťažností, čo v roku 2020 predstavuje nárast o 42,9 %,
- prešetril 6 sťažností, z toho z roku 2019 bola prešetrená 1 sťažnosť, čo je nárast oproti roku 2019, keď bolo prešetrovaných 5 sťažností vrátane jednej z roku 2019 o 20,0 %, z celkového počtu sťažností za rok 2020 bola k 31.12.2020 evidovaná ako nevybavená 1 sťažnosť,
- odložil celkovo 10 sťažností, z toho 5 bolo odložených z dôvodu, že boli zaslané NIP elektronickou poštou a neboli do 5 pracovných dní písomne potvrdené podpisom v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) zákona o sťažnostiach, jedna bola odložená z toho dôvodu, že nebolo priložené splnomocnenie osoby zastupujúcej sťažovateľa, jedna bola odložená, pretože sa jednalo o ďalšiu sťažnosť proti vybavovaniu sťažností podľa § 22 ods. 5 zákona o sťažnostiach a 3 boli odložené na základe toho, že boli zaslané NIP na vedomie

Zo sťažností, ktoré NIP prešetril v roku 2020, boli dve sťažnosti opodstatnené, oproti roku 2019 keď boli 3 sťažnosti opodstatnené, to predstavuje pokles o 33,3 %. V roku 2020 boli 4 sťažností prešetrované NIP neopodstatnené (vrátane 1 sťažnosti z roku 2019), čo znamená oproti 2 neopodstatneným sťažnostiam z roku 2019 nárast o 100,0 %. NIP prijal v roku 2020 dve opakované sťažnosti, ktoré boli vyhodnotené ako neopodstatnené.

V roku 2020 nebola na NIP a inšpektoráty práce podaná žiadna petícia.

Inšpektoráty práce v roku 2020:

- prijali 40 sťažností, čo predstavuje oproti 30 sťažnostiam prijatým za rok 2019 nárast o 33,3 %. Po započítaní sťažností prijatých v roku 2019, avšak vybavených v roku 2020 (2 sťažnosti), konali inšpektoráty práce v roku 2020 celkom v 35 sťažnostiach, čo predstavuje k 30 sťažnostiam z roku 2019 nárast o 16,7 %,
- vybavili celkom 42 sťažností, čo k 32 vybaveným sťažnostiam v roku 2019 predstavuje nárast o 31,3 %, ku 31. 12. 2020 nebolo na inšpektorátoch práce vybavených 7 sťažností,

- odložili v roku 2020 celkovo 9 sťažností a to v 8 prípadoch z dôvodov, že sťažnosti boli podané elektronickou poštou a do 5 pracovných dní od jej doručenia neboli potvrdené podpisom sťažovateľa (§ 5 ods. 5 zákona o sťažnostiach) a v jednom prípade z dôvodu § 6 ods. 1 písm. c) zákona o sťažnostiach tým, že nebolo priložené splnomocnenie osoby zastupujúcej sťažovateľa. V roku 2020 odložili súhrne 9 sťažností, čo je pri 8 odloženým sťažnostiach v roku 2019 nárast o 12,5 %.

V roku 2020 bolo prešetrovaných 35 sťažností (aj 2 sťažnosti z roku 2019), z ktorých boli 7 vyhodnotené ako opodstatnené. Inšpektoráty práce v roku 2019 vyhodnotili 2 sťažnosti ako opodstatnené. Medziročný nárast opodstatnenosti sťažností predstavoval v roku 2020 hodnotu 250,0 %. V roku 2020 bolo 16 sťažností neopodstatnených oproti roku 2019, kedy ich bolo 20, čo predstavuje pokles o 20,0 %.

Inšpektoráty práce neprijali v roku 2020 žiadne opakované sťažnosti.

Podania

Za hodnotené obdobie bolo jednotlivými inšpektorátmi práce doručených celkom 6 527 podaní, čo je o 855 podaní viac ako v rovnakom období roka 2019 (doručených 5 672 podaní).

Na základe doručených podaní bolo vykonaných 3 257 výkonov inšpekcie práce. Najviac výkonov inšpekcie práce vykonaných na základe podaní bolo v oblasti PPV (2 243 podaní), v oblasti BOZP (495 podaní) a v oblasti NZ (435 podaní). Podrobnejšie informácie o vybavovaní podaní sú uvedené v prílohe A, tabuľke č. 2.

Do budúca je potrebné aj naďalej pri výkone inšpekcie práce venovať pozornosť prevencii a osvete zamestnávateľov, následkom ktorej by sa znížil počet podaní, pretože veľa nedostatkov je zapríčinených neznalosťou zákona.

6. Príprava predpisov a technická normalizácia

NIP sa v roku 2020 podieľal na príprave legislatívnych zmien právnych predpisov upravujúcich oblasť PPV a nelegálneho zamestnávania, a to pri príprave

- novely zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, ktorá zaviedla s účinnosťou od 1. marca 2021 zmeny v oblastiach ako sú napr. povoľovanie výkonu iných činností fyzickým osobám starším ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky, doplnenie ustanovení o vykonávaní domáckej práce a telepráce, zmeny v oblasti zabezpečovania stravovania zamestnancov – poskytovania finančného príspevku a doplnenie ustanovenia o spore o pôsobenie odborovej organizácie u zamestnávateľa,
- novely zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom sa s účinnosťou od 1. marca 2021 upravili jedna z podmienok uplatnenia spoluzodpovednosti za nelegálne zamestnávanie,
- novely zákona č. 55/2017 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom sa rovnako s účinnosťou od 1. marca 2021 upravil rozsah ustanovení Zákonníka práce vzťahujúcich sa na vykonávanie štátnej služby.

V oblasti BOZP sa NIP podieľal v roku 2020 na príprave

- zmien zákona č. 124/2006 Z. z. týkajúcej sa krízovej situácie v súvislosti s pandémiou spôsobenou ochorením COVID-19 implementovaná zákonom č. 66/2020 Z. z.,
- zmien zákona č. 124/2006 Z. z. týkajúca sa zlepšovania podnikateľského prostredia implementovaná zákonom č. 198/2020 Z. z.,
- zmien zákona č. 124/2006 Z. z. prostredníctvom zmeny zákona č. 125/2006 Z. z. pripravovaná v roku 2020 s nadobudnutím účinnosti v roku 2021 (zákon č. 73/2021 Z. z.),
- novely nariadenia vlády SR č. 395/2006 Z. z. v súlade s novou smernicou EÚ č. 2019/1832, ktorou sa menia prílohy I, II a III k smernici Rady 89/656/EHS, pokiaľ ide o výlučne technické úpravy.

NIP sa podieľal aj na príprave a legislatívnom procese Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci SR na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2021 – 2023.

7. Zahraničná spolupráca

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s vecne príslušnými orgánmi členských štátov EÚ. Táto oblasť práce bola mimoriadnou situáciou zasiahnutá najviac. Plánované zahraničné pracovné cesty sa neuskutočnili v dôsledku aktuálnych nariadení ÚVZ SR a nariadených opatrení z NIP v súvislosti s COVID-19.

V rámci spolupráce s inšpekciou práce Českej republiky sa 29. - 31. januára 2020 zástupcovia slovenskej inšpekcie práce zúčastnili na pracovnom stretnutí so zástupcami Státního úradu inspekce práce Českej republiky, ktoré sa konalo v Opave. Pracovné stretnutie bolo zamerané na výmenu skúseností s využívaním systému IMI, pravidiel spolupráce pri kontrolách slovenských zamestnávateľov na území Českej republiky, koordinované a spoločné kontroly, pripravované hodnotenie inšpekcie práce v Českej republike v roku 2020, výmenné stáže inšpektorov práce a rovnosť v odmeňovaní žien a mužov.

V marci 2020 bol v SR prvýkrát vyhlásený núdzový stav. Boli pozastavené stretnutia, konferencie a semináre, ktoré nebolo možné uskutočniť prezenčnou formou. Vzhľadom na uvedené sa ďalšie medzinárodné aktivity v roku 2020 uskutočnili virtuálnou formou.

V súvislosti s preukázaným výskytom ochorenia na COVID-19 na území Slovenska spoločné kontrolné akcie s partnerskými organizáciami z Českej republiky (Centrum služieb pro silniční dopravu), Maďarska (Nemzeti Közlekedési Hatóság) a Poľska (Inspekcja Transportu Drogowego), pretože kontrolné orgány susediacich členských štátov zrušili spoločné kontroly SLvD na svojom území. NIP pristúpil k rovnakému kroku, keďže aj na území Slovenska bol preukázaný výskyt ochorenia na COVID-19, následne vyhlásená mimoriadna situácia a prijaté preventívne opatrenia v oblasti inšpekcie práce v súvislosti s rizikom nákazy COVID-19.

Zamestnanci NIP a inšpektorátov práce aktívne pracovali v nasledovných medzinárodných pracovných skupinách, respektíve vykonávali nasledovné aktivity:

- zastúpenie v SLIC a v pracovných skupinách SLIC: strategické riadenie inšpekcie práce, pre implementáciu nariadenia REACH (CHEMEX), inšpekcia práce zameraná na kontrolu technických požiadaviek na stroje a technické zariadenia (MACHEX), spolupráca orgánov inšpekcie práce prostredníctvom národného koordinátora Sieť pre rýchlu výmenu informácií SLIC – KSS,

- zisťovanie a poskytovanie informácií v oblasti vysielania zamestnancov a v oblasti uznávania odbornej spôsobilosti pri voľnom pohybe osôb, tovaru a služieb ostatným členským štátom EÚ prostredníctvom systému IMI,
- činnosť Národného kontaktného miesta EU-OSHA a kontaktnej osoby pre EU-OSHA,
- riadny člen Správnej rady EU-OSHA,
- činnosť pracovnej skupiny Machinery ADCO Group pre oblasť strojových zariadení,
- činnosť skupiny expertov komisie pre výťahy,
- činnosť pracovnej skupiny ADCO pre TD nad OOPP,
- činnosť pracovnej skupiny orgánov TD nad tlakovými zariadeniami (WGP),
- činnosť pracovnej skupiny pre tlakové zariadenia PED ADCO,
- činnosť pracovnej skupiny pre Európsky orgán práce (ELA) zameranej na inšpekcie,
- činnosť Výboru pre vysielanie pracovníkov (ECPW),
- činnosť Komisie odborníkov na vysielanie pracovníkov,
- účasť na plenárnych zasadnutiach Platformy nelegálnej práce (UDW) a jej seminároch.

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom systému IMI. NIP vybavil spolu 557 žiadostí, z toho bolo 531 žiadostí doručených prostredníctvom systému IMI na NIP z iných členských štátov EÚ a 26 žiadostí o poskytnutie informácií, ktoré zaslal NIP na základe požiadaviek z inšpektorátov práce vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (89,8 %), NIP zaslal najviac žiadostí Maďarsku (42,3 %).

Pokiaľ ide o účasť na zahraničných konferenciách a iných podujatiach, zástupcovia NIP a inšpektorátov práce sa zúčastnili virtuálne na podujatiach:

- konferencia „Trhový dohľad Európskej únie – čelenie výzvam“,
- webinár Európskej chemickej agentúry (ECHA) „Zmeny pri prihlasovaní sa do interaktívneho portálu používateľov“,
- webinár ECHA „Ako pracovať s konzultačnou funkciou interaktívneho portálu v 2.1“,
- webinár „Riešenie nelegálnej práce: dopad a reakcie na pandémiu koronavírusu“,
- konferencia „Muskuloskeletálne poruchy, prevalencia, prevencia a politika: Čo sme sa dozvedeli? Dôkazy z výskumu EU-OSHA“,
- webinár „Novinky a aktuálne problémy v pracovných vzťahoch v čase pandémie a v oblasti vysielania zamestnancov“,
- tematický seminár „Nástroje a prístupy k boju proti podvodnej dočasnej agentúrnej práci, podnecovaniu nelegálnej práce“,
- webinár Mutual Learning Lab 1 (MLL1), konanom v rámci medzinárodného výskumného projektu POW-Bridge,
- školenie školiteľov ELA „Nástroje a postupy pri cezhraničných inšpekciách práce a zabezpečená výmena informácií, IMI systém“,
- seminár cestnej dopravy – ELA,
- webinár „Boj proti diskriminácii na trhu práce súvisiacej s tehotenstvom a rodičovstvom: identifikácia a výmena nástrojov vyšetrovania pre inšpektorov práce a orgány pre rovnosť“,
- medzinárodná konferencia „Vysielanie štátnych príslušníkov tretích krajín (Con3Post)“,
- medzinárodná konferencia „Bezpečnosť a ochrana zdravia – významný aspekt prevencie počas pandémie COVID-19“.

8. Vydávanie oprávnení, osvedčení a preukazov inšpektorátmi práce a NIP

I. Vydané oprávnenia a osvedčenia

Inšpektoráty práce podľa § 16 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 124/2006 Z. z. vydávajú osvedčenia a preukazy. Konkrétne ide o vydávanie nasledovných dokladov o odbornej spôsobilosti:

1. Osvedčení revíznym technikom VTZ:

- A) tlakových,
- B) zdvíhacích,
- C) plynových,
- D) elektrických.

Počet vydaných osvedčení revíznym technikom podľa druhu VTZ za rok 2020:

	spolu	Zariadenia			
		elektrické	plynové	tlakové	zdvíhacie
IP Bratislava	83	40	10	7	26
IP Trnava	32	20	2	1	9
IP Trenčín	97	62	8	14	13
IP Nitra	194	79	53	46	16
IP Žilina	119	75	16	18	10
IP Banská Bystrica	46	18	15	5	8
IP Prešov	55	45	4	3	3
IP Košice	150	56	46	28	20
Spolu	776	395	154	122	105

Legenda k tabuľke: IP - inšpektorát práce

2. Vydávanie osvedčení pre osoby na opravu VTZ na činnosti:

- A. osoby na opravu kotla I. až V. triedy a na opravu potrubného vedenia na rozvod nebezpečnej kvapaliny s najvyšším dovoleným tlakom nad 1 MPa,
- B. osoby na opravu osobného výťahu a nákladného výťahu s povolenou dopravou osôb,
- C. osoby na opravu VTZ plynových s vysokou mierou ohrozenia (skupina A) pracujúcich s nebezpečnými plynmi.

Počet vydaných osvedčení pre osoby na opravu VTZ podľa druhu VTZ v roku 2020:

	spolu	Zariadenia			
		elektrické	plynové	tlakové	zdvíhacie
IP Bratislava	149	0	75	42	32
IP Trnava	68	0	50	16	2
IP Trenčín	13	0	9	1	3
IP Nitra	138	0	90	34	14
IP Žilina	50	0	28	19	3
IP Banská Bystrica	71	0	64	3	4
IP Prešov	9	0	8	1	0
IP Košice	73	0	63	8	2
Spolu	571	0	387	124	60

Legenda k tabuľke: IP - inšpektorát práce

3. Vydávanie preukazov pre osoby na obsluhu vyhradených technických zariadení na činnosti:

- A. osoby na obsluhu kotla I. až V. triedy,
- B. osoby na obsluhu mobilného žeriava výložníkového typu a vežového žeriava výložníkového typu,
- C. osoby na obsluhu pohyblivej pracovnej plošiny na podvozku s motorovým pohonom, ktorá je určená na prevádzku na pozemných komunikáciách a s výškou zdvíhu nad 1,5 m,
- D. osoby na VTZ plynových s vysokou mierou ohrozenia (skupina A) pracujúcich s nebezpečnými plynmi okrem zariadení určených na zásobovanie plynom z kovových tlakových nádob stabilných alebo z kovových tlakových nádob na dopravu plynov (tlakové stanice) a zariadení určených na rozvod plynov.

Počet vydaných preukazov pre osoby na obsluhu VTZ podľa druhu VTZ v roku 2020:

	spolu	Zariadenia			
		elektrické	plynové	tlakové	zdvíhacie
IP Bratislava	412	0	111	157	144
IP Trnava	405	0	201	113	91
IP Trenčín	364	0	158	206	200
IP Nitra	560	0	232	177	151
IP Žilina	527	0	182	127	218
IP Banská Bystrica	425	0	163	190	72
IP Prešov	202	0	51	127	24
IP Košice	530	0	152	151	227
Spolu	3 425	0	1 250	1 248	1 127

Legenda k tabuľke: IP - inšpektorát práce

II. Oprávnenia na výchovu a vzdelávanie a osvedčenia autorizovaných bezpečnostných technikov vydané NIP

NIP vydáva a odoberá oprávnenia na vykonávanie výchovy a vzdelávania (ďalej len „VaVZ“), vykonávanie BTS, overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení (ďalej len „OPO“) a osvedčenia autorizovaných bezpečnostných technikov (ďalej len „ABT“) v zmysle § 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 125/2006 Z. z.

Údaje o počte prijatých žiadostí o vydanie oprávnenia na VaVZ, BTS a OPO sú za obdobie od 01. 01. 2020 do 31. 12. 2020 a údaje o spôsobe a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 31.12.2020. Údaje sú uvedené v nasledovnej tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1

	VaVZ			BTS			OPO	
	FO	PO	spolu	FO	PO	spolu	PO	spolu
	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet
prijaté žiadosti	51	98	149	3	41	44	0	0
vydané oprávnenia	44	75	119	2	37	39	0	0
stiahnutá žiadosť	-	1	1	1	0	1	0	0
zastavené konanie	5	18	23	0	4	4	0	0
žiadosti v riešení	2	4	6	0	0	0	0	0

	VaVZ			BTS			OPO	
	FO	PO	spolu	FO	PO	spolu	PO	spolu
	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet	počet
žiadosti z roku 2019 – získané oprávnenie v roku 2020	2	8	10	0	2	2	0	0
žiadosti z roku 2019 – zastavené konanie v roku 2020	0	3	3	0	0	0	0	0
odobraté oprávnenia	2	19	21	0	1	1	0	0
Spolu počet vydaných oprávnení v roku 2020	46	83	129	2	39	41	0	0

NIP vydáva žiadateľom osvedčenie ABT po splnení podmienok podľa ustanovenia § 24 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. alebo po úspešnom absolvovaní skúšky ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z.

Spolu bolo v roku 2020 doručených 162 žiadostí o vydanie osvedčenia ABT. Z nich bolo 26 žiadateľom vydané osvedčenie ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. a 65 žiadateľov získalo osvedčenia ABT na základe vykonanej skúšky. V roku 2021 budú 53 žiadatelia zaradení na vykonanie skúšky ABT a 12 žiadateľov z roku 2020 môže požiadať o vykonanie opakovanej skúšky ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 8 zákona č. 124/2006 Z. z. v roku 2021.

V roku 2020 NIP zrealizoval celkom 14 termínov skúšok ABT.

Rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu nesplnenia podmienok pre vydanie osvedčenia ABT bolo vydané 6 žiadateľom.

Zo žiadostí doručených v roku 2019 bolo v roku 2020 vydaných 29 osvedčení ABT podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona.

Údaje o počte prijatých žiadostí ABT uvádzané v tabuľke č. 2 sú za obdobie od 01. 01. 2020 do 31. 12. 2020 a údaje o spôsoboch a počte ich vybavenia sa vzťahujú k dátumu 26. 02. 2021.

Tabuľka č.2

Počet žiadostí ABT – rok 2020	162	100,00 %
získané osvedčenie ABT na základe vykonanej skúšky	65	40 %
vydané osvedčenia ABT podľa § 24 ods.2 z. č. 124/2006 Z. z.	26	16 %
žiadatelia zaradení na vykonanie skúšky v roku 2021	53	33 %
žiadatelia, ktorí môžu požiadať o vykonanie opakov. skúšky	12	7 %
nesplnenie podmienok pre vydanie osvedčenia ABT	6	4 %
spolu	162	100,00 %

NIP vydáva žiadateľom osvedčenia ABT v zmysle § 24 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. Prehľad počtu vydaných osvedčení ABT, nevydaných osvedčení ABT za roky 2015 až 2019 sú v nasledujúcej tabuľke.

rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
počet žiadosti	152	137	176	192	179	162
vydané osvedčenia	70	97	103	131	159	91
nevydané osvedčenia	37	24	28	35	18	6
Dôvody nevydania:						
neúspešná skúška	14	11	14	18	3	2
nedostatočná prax	17	11	13	16	13	4
iné	6	2	1	2	2	0

III. Vydané rozhodnutia vo veci uznávania odborných kvalifikácií občanov členských štátov EÚ na účely výkonu regulovaného povolania v SR

NIP v zmysle § 50 ods. 1 písm. e) zákona č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 422/2015 Z. z.“) predkladá správu o rozhodnutiach vo veci uznávania odborných kvalifikácií občanov členských štátov EÚ na účely výkonu regulovaného povolania v SR.

NIP ako príslušný správny orgán podľa § 6 ods. 1 písm. e) a § 21 ods. 3 zákona č. 125/2006 Z. z. vydáva rozhodnutie o uznaní odbornej spôsobilosti fyzickej osoby, ktorá je občanom členského štátu EÚ na vykonávanie činnosti, na ktorú osobitný predpis požaduje odbornú spôsobilosť.

Odborné spôsobilosti, ktoré má NIP v kompetencii uznávať, sú uvedené v § 16 ods. 1 zákona č. 124/2006 Z. z. s konkretizáciou v prílohe č. 1a zákona č. 124/2006 Z. z. Zároveň sú tieto činnosti bližšie špecifikované vo vyhláske MPSVR SR č. 356/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpisanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti a vo vyhláske MPSVR SR č. 508/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení neskorších predpisov. Taktiež sú to odborné spôsobilosti v zmysle § 23 a § 24 zákona č. 124/2006 Z. z.

NIP za rok 2020 zaznamenal 54 žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí občanov členských štátov EÚ, z ktorých 14 bolo vzatých späť žiadateľmi. V ďalších 6 prípadoch bolo konanie o uznaní odbornej spôsobilosti zastavené z dôvodu neodstránenia nedostatkov podaní (žiadostí a ich príloh), na ktoré boli žiadatelia vyzvaní.

NIP rozhodoval o uznaní odbornej spôsobilosti v 34 prípadoch, pričom v 32 prípadoch bola uznaná odborná spôsobilosť žiadateľov (rozhodol o uznaní odbornej spôsobilosti troch občanov Poľskej republiky, 9 občanov SR a 20 občanov Českej republiky), a to v zložení:

Odborná spôsobilosť	Počet prijatých žiadostí o uznanie odborných spôsobilostí	Počet uznaných odborných spôsobilostí
revízny technik VTZ tlakových	1	1
revízny technik VTZ zdvíhacích	2	2
osoba na obsluhu mobilného žeriava výložníkového typu a vežového žeriava výložníkového typu	1	1
osoba na obsluhu pohyblivej pracovnej plošiny na podvozku s motorovým pohonom s výškou zdvihu nad 1,5 m	6	6
viazač bremien	9	9
revízny technik VTZ plynových	2	2
osoba na opravy VTZ plynových	1	1
elektrotechnik, samostatný elektrotechnik a elektrotechnik na riadenie činností alebo na riadenie prevádzky na VTZ elektrických	7	6
revízny technik VTZ elektrických	3	3
osoba na obsluhu vybraných stavebných strojov a zariadení	1	1
	1	0
Spolu	34	32